

രാജാജിഹ്വ.

බාලාවතාරො.

BALAWATARA

A
GRAMMAR OF THE PALI
LANGUAGE.

විජ්ජාලංකාරපරිවේණිපඨිනා

සුජායරතන

බමහේනති සිව්බමාරාම

සත්ථිසාරෙන

ලංකාසං

පච්ඡිමදිසානුදිසාසු

පබ්බතසංඝනායකාධිපතිරොපා

සංසෝධිතො.

පෙට්ටික් ප්‍රේරා අභයසිංහාභිධානෙන

සංස්කෘතවිසමයාලයෙ

මුද්‍රාපිතො

1902

සහතිකයෙහි සලකිව්වය

මහා නගර වර්ග

සිරිසායන ප්‍රතිපත්තිමය ප්‍රතිපත්ති

පටිපාටි පොත

[illegible]

සහල ලබාදීම

මහායනිසසරථුරකිරෙන

මහා මහීන්ද්‍ර වංසාලකියා රෙහි

මහා මහෝ පැරණියා සෙන

[illegible]

සිංහල ආර්ථික මධ්‍ය ලාභිකයෙකි

මහාජායකතෝරවරයා

සමාජීය පරිගණකය.

●●●●●

විඤ්ඤානරි.

—:—

පුබ්බිකානිසංසාරපදබ්බාසනසම්මාදානං. හි නිව්වසනපරි
සන්තියං. වෙසානනිසමාකඤ්ඤානං. සාසනාවචරානං.
කහනිසංසානුගතානෙව සද්දුක්ඛසාසනානි කම්මාසනමො
ගගලාසනප්පභූතීනි සමුපකාරානි භවන්ති. තෙසු ච
කම්මාසනමෙවානෙකදෙසියෙති අච්චනාදරමජේඛන
මුපතියතෙ සමුත්තීන්යාසරුපසිඛ්ඛාලාවතාරං. තදනු
ගතෙඤ්චි අනෙකෙසු ව්‍යාකරණප්පකරණෙසු බාලාව
තාරොයං. බාලානවචනරණනිත්සදියො සද්දුක්ඛසාසන
සරොවරාවගාහනෙ සුඛගගනණධාරණෙ සකලෙගෙවා
සියතෙ සමනාපියතෙ ච විභාවිජනෙති ගත්ථසාරාසිතො
නිසංඛිතොපි මහත්සාරො. කිනෙච්චනරි අනෙක
කඤ්ඤාමනෙකසංසොධකෙති විසොධිතොපි විරාගතො
හී වෙවාධුතාගතෙති ච භමප්පමාදෙහි සමාකුලො න
තාවායං සුචිත්තො වත්තතෙ නාපි පාකගිකො න ච පහ
ස්සරො, තථා හෙතස්ස බලිතාපහරණමනුදිනපඨනපාඨ
තෙසු මහිසිනං බලවපරිස්සමකරං. අථාපි සුනිකම්මනපද
බ්බාසනං. පාවචනස්සාපෙකඛමානා මයං විජ්ජාලඤ්ඤාර
පරිවෙණවිජ්ජාලයෙ නංසාබාඨානියෙසු උපවිජ්ජාලයෙසු
ච තදෙනං විජ්ජත්ථිගණෙ වාවසාම යථාකථමි දෙව
සිකාතිසංඛරණෙන සෙසාථාපි නාම මුද්දිතකම්මාසන
මුත්තාදීනි. තස්මා සචෙ පනායමමනාකමඤ්ඤානං
පපනෙතා මුද්දිපනෙන පකාසියතෙ සියා ම නං තරති
පාකවිකරණං. විජ්ජාවතං සවිජ්ජත්ථිනං හිතාවගමපරිස්සම
කරමෙති මඤ්ඤානෙනාහි සුපරිසුඛපදබ්බාසනසම්මාදමිච්ඡ
තෙනාහි සනෙතාහි සමාරාසිතා පාඨමිකාතිසංඛරණෙන

සඳරහච්ඡිසංඛතමෙතං බාලාවතාරං කම්මානසුභාධක්
සමෙතං පාකට්ඨකාරයාව. අපිනාමාසවනුසුසකානං සෙන
රත්ථිධායකානං අනේහතරපිසෙසඤ්ඤානං විඤ්ඤානං
මහසොතිමතනපිතිපාමුජ්ජමාවගෙය්‍යාති.

විඤ්ඤාපිනාසං බාණ්ඩුධිවේදලොචනෙ සිරිසනසුගත
වසෙස පොඨපාදසුකකපකඛතතියායං ජීවවාසරෙ ධම්ම
කිත්තිසසිරිධම්මාරාමාභිධානෙන සතිසසුරෙන විජ්‍යා
ලබ්ධාරපරිවේණධිපතීනාති.

සු ඛි ප තතං.

පිඛෙ.	පනතියං.	අසුඛි.	සොධනං.
9	උපරි	සන්ධිකණ්ණො	නාමකණ්ණො
17	25	එක චන්ද්‍රය	එකච්චන්ද්‍රය
30	15	තුලභධිකරණ	තුලභධිකරණ
34	2	කරණ—තු	කරණ තු
43	6	කණ්ණො වෙති	කණ්ණොති
"	28	රොපි	රොපි
44	1	තලනද	තලණද
"	21	විභාගෙන	විභාගෙන
65	20	කම්මාදිච	කම්මාදිච
67	2	තනතිමතං	තනතිමතං
"	21	ව්‍යවච්ඡිද්දතිති	ව්‍යවච්ඡිද්දතිති
68	17	ලීභ	ලීභ
79	1	ගණ්ණාති	ගණ්ණාති

සරෙතාසිකාරො—පන+ඉමෙ පන+ඉමෙතිහ.
සං ලොපං ඉමෙව.

වා පරෙ අසරුපා—1. 2. 2.

අසමානරුපා කරමිනා පරො සරො වා ප්‍රපානෙ
පනමෙ පනිමෙ.

බ්‍රහ්මස්ත+ඉව න+උපෙතිතිධි.

කවාසවණණං ප්‍රතෙත—1. 2. 3.

සරෙ ප්‍රතෙත පරසරස්ස කිච් අසවණණා හොතිති
ඉ උ ඉමෙවසං ධාතුසන්නා ඒ ඔබ්බුසෙව නො
පෙති.

තත්‍ර+අසං යාති+ඉධ බ්‍රහ්මපකාරං සධා+ඉධ
තථා+උපමග්ගාසම්.

දීඝං—1. 2. 4.

සරෙ ප්‍රතෙත පරො සරො කිච් ධාතුසන්නං දීඝං යාති.
තත්‍රාසං යාතිධි බ්‍රහ්මපකාරං සතිධි තද්වපමං.

කිංසු+ඉමෙතාත්‍ර.

පුබ්බො ව—1. 2 5.

සරෙ ප්‍රතෙත පුබ්බො ව කිච් දීඝං යාති. කිංසුධි.
තො+අස් තො+අගග්ගෙති.

යමෙද්දනසාදෙසො—1. 2. 6.

සරෙ පරෙ අනාසස් ඵකාරස්ස කිච් යො ආදෙසො
හොති. තාස්.

දීඝනි බාජනෙ පරෙ කිච් දීඝො-තාහං.
කිච්ති කිං-තෙති.

සො+අසස් අනු+ඵතිතාස්.

වමොද්දනනානං—1. 2. 7.

සරෙ පරෙ අනෙකාකාරුකාරානං කච්චි වො ආදෙසො
හොති—කසිං අනෙවති.

කච්චිති කිං—නසස්සු සමෙතාසසමා.
ඉධ+අභනතිධ.

දෙ ධස්ස ව—1. 2. 9.

සරෙ පරෙ ධස්ස කච්චි දෙ හොති.

දිසෙ-ඉද්දහං-කච්චිති කිං-ඉධෙව-වකාරෙන ඛ්‍යජනෙ
පි-ඉද්ද හිකඛවෙ.

පති+අනතං වුතති+අස්සෙතිහ.

ඉවණ්ණණ්ණ සනනවා—1. 2. 10.

සරෙ පරෙ ඉවණ්ණණ්ණ යො නවා හොති.

කතුසකාරස්ස තිස්ස සබ්බො චිනතිති කච්චි වාදෙසෙ
පරමෙහාවො ධානෙති සරතො පරඛ්‍යජනස්ස ධා
නාසනනවසා විතතං-පච්චනතං වුතතාස්ස.

නවාති කිං-පටග්ගි—එත්ථ කච්චි පච්චි පතිස්සෙති පති
ස්ස පටි-වණ්ණණ්ණගහණං සබ්බත්ථ රස්සදිසසබ්බගහණත්ථං
සථා+එවෙතිහ.

ඵවාදිස්ස රි පුබ්බො ච රස්සො—1. 2. 11.

සරතො පරස්ස ඵවස්සාදිඵකාරො රිතතං නවා යාති
පුබ්බො ච ධානාසනනං රස්සං—සථරිව සථෙව.

න+ඉමස්ස ති+අභිකං ලුහු+එස්සති අත්ත+අත්ථං
ඉතො+ආයති තසමා+ඉහ සඛිති+එව ජ්+අභිකුක්ඛද්ද
පුථ+එව පා+එවෙතිහ.

ආනෙව.

යවමදනාතරලා වාගමා—1. 4. 6.

සරෙ පරෙ යාදයො ආගමා වා හොනති මකාරෙන
හො ව.

නසිමස්ස නිවගිකං ලුහුමෙස්සති අත්තදත්ථං ඉතොතා
යතු තසමාතිහ සඛිතිරෙව ජලුභිකුක්ඛද්ද පුථගෙව.

භක්තිය බාජනෙ පරෙ කවි රසො-පගෙව-වැති
කි-ජ අභිසංසු පුරි එව පා එව-එත් සරෙ කවි
ති සරානං පකති හොති සසරුපමෙව න විකාරොත්ත
යො.

අභි+උගගතොත්තාහු.

අබිහො අභිති අභිසං අබිහො-අබිභුගගතො.

සරසන්ධි.

8

බාජනෙතිකාරො.

කවිකව.

සො+භිකු කවිති+ති. ජනෙව+තනිහ.

ලොපව නිත්‍යාකාරෙ-1. 8. 5.

බාජනෙ පරෙ සරානං කවි ලොපො හොති තත්‍ර
ලගෙන ධානෙ අකාරාගමො වකාරෙන ඔකාරුකාරාපි-
සභිකු කවිතිනොති. ජනෙව නං-කවිති කි-සො මුති-
උ+සොසො ආ+බාතනිහ.

මෙසාමො ධානෙ ඉකව.

වගෙන සොසාසොසානං නිතිපසම්මා-1. 8. 7.

වගෙන සොසාසොසානං වතුන්ද්‍රතිසානං තබ්බගෙන
තතිපසම්මා සමාසඛිතං සුගෙන ධානෙ මිතං සනි.

උගෙසොසො-රසො-අකබානං.

පර+සසසං අතිප්ප+බොතිහ.

කවි ඔ බාජනෙති ඔකාරාගමො.

පරොසගසං-ගාගමෙ ව-අතිප්පහො බො.

අවනබාත්තාහු.

ඔ අවසෙසාති කවි අවසං ඔ.

මනබා-කවිති කි-අවසසතු.

බාජනසන්ධි.

4

නිග්ගතිනාත්තකාරො.

කි+කතො සං+ජතො සං+සිතො තං+බිතං තං+මිතං
නතිහ.

වග්ගනනං වා වග්ගෙ—1. 4. 2.

වග්ගබ්බජ්ඣෙ පරෙ ඛිඤ්ඤා නබ්බග්ගහො වා හොති,
කිංඛානො සජ්ඣානො සංඝදීඤ්ඤා තඤ්ඤානං තමඤ්ඤානං.
වාහි කිං—න නං කමමිං.

වාසාරෙතෙව ලෙ ලො ච-පුල්ලිඤ්ඤං.

වාසාරෙතො.

ඵවංඤ්ඤා ඵවංඤ්ඤාචොචෙති.

මද්ද සරෙ—1. 4. 5.

සරෙ පරෙ ඛිඤ්ඤා මද්ද වා හොති, ඵවංඤ්ඤා
ඵවංඤ්ඤාචොචොති කිං—මං අජිති.

තංඵවං තංඵවං.

ඵග්ගෙතො—1. 4. 3.

ඵසාරෙ හෙ ව පරෙ ඛිඤ්ඤා ඤ්ඤා වා හොති,
ඵග්ගෙතො-තඤ්ඤාචොචොති තමෙව තඤ්ඤාති නං හි.

සංඝොග්ගොති.

සග්ගෙ ඵ—1. 4. 4.

සසාරෙ පරෙ තෙන සග්ගෙ ඛිඤ්ඤා ඤ්ඤා වා හොති,

ඵග්ගෙතො—සංඝොග්ගො සංඝොග්ගො.

ඵකුට්ඨං අනිඛං අවංසිඤ්ඤාති.

ඵග්ගො කිංඤ්ඤා.

ඤ්ඤාචොචො—1. 4. 8.

සරෙ බ්බජ්ඣෙ වා පරෙ කිංඤ්ඤා ඛිඤ්ඤාචොචො හොති.

ඵකුට්ඨං අනිඛං අවංසිඤ්ඤා.

ඵද්දනං අග්ගං තාසං අග්ගොති.

ඵද්දනං ලොභොති සරෙ ඛිඤ්ඤාචො.

ඵද්දනං-දිඤ්ඤා-තාසං.

ඵද්දනං-සංඝොග්ගො සංඝොග්ගො.

ඵද්දනං ඵෙති ඛිඤ්ඤාචො, ඵද්දනං-සංඝොග්ගො.

බිජු+ඉවෙනි.

පරෙ වා සරෙ—1. 4. 11.

බිජුනො පරො සරො වා දුපානෙ... බිජු+ච.
එවං+අසෙති.

බාජනො ච විසංකූලො—1. 4. 12.

බිජුනො පරෙ සරෙ දුපාන සංකොනො බාජනො
විකඨසංකොනො හොතිති පුබ්බසලොපො... එවං.

නිග්ගහිතසන්ධි.

5

අනුපද්ධිතාං වුත්තියොගතො—1. 5. 10.

ඉධානි අද්ධිතා සංකොනො වුත්තියොගතො කෙසො...
සථා-සද්ධි+එවං බොධි+අනාති.

සාදෙසෙ ඉතිනා සුත්තොන දසකාරසංකොගස්ස ජෙ ධස
කාරසංකොගස්ස කො; චිත්තො-සජ්ජෙවං බොජ්ඣනා.

අසද්ධිසංකොගෙ එකසරුපනා ච-පරි+එකනාති-
සාදෙසෙ රකාරස්ස යො-පයොසනා.

වණ්ණානං බහුතං විපරිතනා ච-ස+රති ඉති+එව.
සා+ඉති බුසා+එව බහු+ආබාධො අධි+අසිති සුඛං+දුක්ඛං+
ථිවො+ති.

මාගමො සකාරෙ අකාරස්ස උ ච, සුමරති-ඉස්ස වො,
ඉතෙවං-පරලොපෙ ආකාරස්ස ඔ, සොනි—මාගමෙ
පුබ්බරස්ස ච එකාරස්ස ඉ, බුසමිව—වාදෙසෙ හවකාර
විපරිසයො, බව්හාබාධො-අසිස්ස කුචි අධො-දිංස,
අබාහි-බිජුනො ඔකාරස්ස ච එ, සුබෙ දුක්ඛෙ ථිවෙ-
රදුතං ලො, පළිබොධො පරිලාභො.

සරෙ බාජනෙ වා සරෙ බිජුනො කුචි වො-මචි
අහාසි බුබම් සරණම්-පුබ්බි මො පරං න තෙනෙනි.
අසුත්තනා.

ඛිඤ්ඤා පරසරාගමඤ්ඤාසරනාපි...+ඉමිනා
එවං+ඉමං කිංඅභගාහිතං—ඉසා අ-තදමිනා-ඉසා ෭ අකා
රසා ච එ, ඛිඤ්ඤොපාදො-එවුමං කෙහං.

වාකාසුඛ්ඛාරණස්ථං ජන්තූහානිස්ථච වණ්ණලොපොසි
පටිසංඛිංයා+සොනිසොනිත-පුබ්බසලොපො-පටිසංඛිං
සොනිසො.

අලාසුතාදො අකාරලොපො-ලාසුති සිද්ධාති සිලා ජල
වහා.

වුත්තාතෙදො පිකාරොපි, අකරමහසෙ තෙතාදො
සකාරෙ ගරුතො එකාරසා ඉමිනා ලුහු අකාරො...
අකරමහස තෙ කිවං.

අකඛරනිසමො ජන්තු--ගරුලුහුනිසමො තවෙ වුත්ති
දිසො සංයොගාදි-පුබ්බො රසොච ගරු ලුහු තු රසො..
සරා-ආ අසා අං අ.

එවමඤ්ඤාපි විඤ්ඤායා සංඝිතා තතතිසා හීතා
සංඝිතාති ච වණ්ණානං සනතිධර්මවධානතො.

වොමිසාසකස්මි. /

ජිනවචනසුත්තං හීනි සබ්බස්ථාපිකාරො.

ලිඛිතව ජිප්පව්වතො—2. 1. 2.

බාහුපාවසවිහන්තිජ්ජිතමත්ථසුත්තං සද්දරුපං ලිඛිතං
නාම-ජිනවචනසොයගං ලිඛිතං ඉධ ධර්මයා නිජ්ථාදියති
ච-බුඛ ඉති සිතෙ.

තතො ච විහන්තිගො—2. 1. 3.

තස්මා ලිඛිතා පරා විහන්තිගො හොභ්ති වකාරෙහ තා
සං එකවචනාදිපඨමාදිසඤ්ඤා ච.

හි සො අං සො නා හි ස නං සමා හි ස නං සමි.
ඉති විහන්තිගො.

සි යො ඉති පඨමා, අං යො ඉති දුතියා, නා හි ඉති
තතියා, ස නං ඉති චතුත්ථි, සමා හි ඉති පචමි, ස නං ඉති
ජඨි, සමි. සු ඉති සත්තමි.

තාසමනිසමපාසබ්බෙ වන්තිවත්තවසා.

ලිඛිතරේ පටිමා—2. 6. 14.

යො කමමකන්තාදිවත්තතරවපානො සස්සරුපථො
සුඛො සො ලිඛිතරේවා නාම-නස්සාතිධානවතො පටිමා
විහගති හොති—නස්සාපතිසමෙ, එකමගි වත්තරේ
එකවචනං සි.

වුච්චෙනෙනෙනෙති වචනං-එකස්සත්ථස්ස වචනං එකවච
නං-එවං බහුවචනං.

අනොකෙව.

සො—2. 1. 53

අකාරන්තා පරස්ස සිස්ස ම හොති.

සරලොපොමාදෙසපච්චයාදිමගි

සරලොපෙ තු පකති—2. 1. 32.

අංආදිසු පරෙසු සරස්ස ලොපො හොති තස්මිං කතෙ තු
කම්මාදිතා අසවණ්ණං පතො පකති හො ය.

නාසෙ පරං සුත්තන-එවමුපරි සරලොපාදි-බුඛො.

බහුමගි වත්තරේ බහුවචනං යො.

අනො වාකෙව.

සංඛයො භිත්තමාචි—2. 1. 56.

අකාරන්තා පරෙසං පටිමාදුතිධායොතිනං පථාසබ්බිතං.

ආචි වා හොති-බුඛා.

වාති කිං—අග්ගයො.

ලිඛිතරේ පටිමාකෙව.

ආලපනෙ ච—2. 6. 15.

අභිවුච්චිකරණමාලපනං තදබ්බෙ ලිඛිතරේ පටිමා හොති.

ආලපනෙ සි ගසකෙසොති සිස්ස ගසකෙසො.

ගෙ ඉකෙව.

අකාරපිතාදිත්තනානමා—2. 4. 86.

තෙ පරෙ අකාරො පිතුසත්ථඅත්තරාත්තවතො ච
ආත්තං යාති.

අනාතෝ වාහි ගෙ පරෙ ආකාරස්ස රස්සෝ වා.

සෙසතො ලොපං ගා සිපි—2. 4. 10.

සො, සි, ස්වා ව, සබාහො ගසෙස වාතාදිතිඤ්ඤ
රෙහතෙඤ්ඤ අවණනිවණණුවණ්ණාකාරනා සෙසා
තෙති පරෙ ගසි දුපතෙන.

(ගෙ) බුඩ බුඩා-සො, බුඩා.

කම්මරෙහි දුතිසා—2. 6. 27.

සං කරොති තං කම්මං නාම, තදා දුතිසා ගොති
අං, බුඩං-සොස්ස එ, බුඩෙ.

නාතිසාතෙව.

කතාරි ව—2. 6. 18.

සො කරොති සකතා නාම, තත්ථ තතිසා ගොති
නා.

අතො නොන—2. 1. 52.

අකාරා පරො නා එතං යාති—බුඩෙන-ති.

සුතිසාකාරො එ—2. 1. 50.

සුතිස පරෙසවකාරස්ස එ ගොති.

සමාහිසිතනං මහාහිමහි වා—2.1.48.

සබ්බසඤ්ඤාති පරෙසං සමාහිසිතනං සථාසබ්බාං මහා
ති මහි ඉලෙඛෙ වා ගොනති—බුඩෙති බුඩෙති.

කරණෙ තතිසා—2. 6. 16.

සෙන වා කසිරතෙ තං කරණං නාම, තත්ථ තතිසා
ගොති සබ්බං කපනුසමං.

සමපදුනෙ චතුසී—2. 6. 23.

සෙස්ස දුතුකාමො රොවතෙ ධාරසතෙ වා තං සමපදුතං
නාම, තත්ථ චතුසී ගොති—ස.

අතො වාතෙව.

ආය චතුසේකච්චනස්ස තු—2. 1. 58.

අකාරා පරස්ස චතුසේකච්චනස්ස ආයො වා ගොති—
බුඩාස.

සාගමො සෙති සෙ සකාරාගමො—බුධස්ස—නං.
දිසනෙතුව.

සුනංහිසු ච—2. 1. 88.

සුනංහිසු පරෙසු සරානං දිසො ගොති, වසඤ්ඤාන කම්භි
න—බුධානං.

අපාදුනො පච්චි—2. 6. 25.

සමාදපෙති භසමාදායෙන වා නදපාදුනං නාම, තස්ස
පච්චි ගොති—සමා.

අනො ආච්ඡෙතුව.

සමාසම්මතනං වා—2. 1. 57.

අකාරා පරෙසං සමාසම්මතනං ආ ඵ වා ගොති—බුධා
බුධමනා බුධස්මා බුධෙහි බුධෙහි.

සාමිසම්මං ජ්ඣි—2. 6. 31.

සස්ස වා පරිගහගො නං සාමි නාම, තස්ස ජ්ඣි ගොති—
බුධස්ස බුධානං.

ඔකාසෙ සන්නම්—2. 6. 32.

යො ධාරො නමොකාසං නාම, තස්ස සන්නම් ගොති—
සම්, බුධෙ බුධමහි බුධස්මි—සු, බුධෙසු.

බුධො බුධ සුඛං දදාති සරතො බුධං තතො දුක්ඛාරං
ක්ඛං බුධෙන මහිධයොපි බුතයො බුධෙන ජාතා සුඛි
බුධස්සෙව මනං දදෙ පදමහං බුධා උභෙය්‍යාච්චුතං
බුධස්සිති න කිං කරෙ භවහවෙ භග්‍යාප්පු බුධෙ මම.
ඉතො පරං තතිසාපචම්මනව චතුර්විජ්ඣිතව සරුප
තතා පචම්මිසම්මො භිසෙය්‍යා උපෙක්ඛතො.

අත්තසි.

බුහමනනසබ්බරාජාදිනොතෙව.

සාන ච—2. 3. 29.

බුහමාදිනො සිස්ස ආ ගොති—අත්තා.

සොනමානොති බුහමාදිනො යොනං ආනොත්තං—
අත්තානො— (නෙ) අත්ත අත්තා—යො, අත්තානො.

බ්‍රහ්මහතසබරාජාදිනො අමානහරී බ්‍රහ්මාදිනො අ.
වචනස්ස ආනං වා හොති.

අතොතං අතං අතොතො; අතොතන අතතනා-පකෙඛ
ජිතවචනානුරොධෙන ඵනාභාවො.

අතතගොනා හිසම්මනතනහරී හිමගි අතතනසස්
අතො—අතතනෙහි අතතනෙහි—ඵවං කරණේ.

සස්ස නොති නොකාරො.

අතතතො අතතානං.

අමහතුමහනතුරුජ්‍යෙෂ්ඨබ්‍රහ්මහතසබසඤ්ඤා

පිතාදිහි සමා භාව—2. 5. 23.

අමතාදිනො සමා නා ඉව හොති—අතතනා.

නතො සමං නීති සමනො නි—අතතනි.

අනිතනහරී භාවනිඥෙසෙන සුමගි ව අතො—අතත
නෙසු.

රාජ අතතාව-නා.

සම්මහතසස් රාජසෙසෙකව.

නාමගි රඤ්ඤා වා—2. 2. 18.

නාමගි සම්මහතසස් රාජසඤ්ඤා රඤ්ඤා වා හොති—
රඤ්ඤා රාජෙන.

රාජසස් රාජස් සුභංගිසු ව—2. 3. 9.

සුභංගිසු පරෙසු රාජසස් රාජස් හොති, චකාරෙන
කුචි න.

සුභංගිසු වෙති දිසෙ-රාජ්‍යහි රාජ්‍යහි රාජෙහි රාජෙහි.

සම්මහතසස්සතාතිකාරො.

රාජසස් රඤ්ඤා රාජිනො සෙහි සෙ රඤ්ඤා
රාජිනො හොගති—රඤ්ඤා රාජිනො.

රඤ්ඤං නමගි වාහි නමගි රඤ්ඤං වා—රඤ්ඤං
රාජ්‍යනං රාජනං—සමාස්ස නාතුලාසනා නාමගි රඤ්ඤා
වා—රඤ්ඤා රාජසමා.

සම්මග් රඤ්ඤාපිනිති සම්මග් රඤ්ඤාපිනි
 ගොනි රඤ්ඤා පිනි රාජ්ජ රාජ්ජ.
 ගුණවනතුසි.
 සම්මග්ගසා නතුසසානෙව.
 ආ සිමිති සිමිති සම්මග්ගසා නතුසසා ගුණවනා
 සොමග් සම්මග්ගසා.

නතුසසා නොනා—2. 2. 3.

පසමෙ සොමග් සම්මග්ගසා නතුසසා නොනාකාරො
 ගොනි ගුණවනො.

සුනංගිසු අනනනෙව.

නතුසසානොනා සොසු ව—2. 1. 41.

සුනංගිසු සොසු වනාරෙන අඤ්ඤාසුපි පරෙසු නතු
 සසානොනා අනනං සාගි ගුණවනා,
 සම්මග්ගසානෙව.
 අං ඉනෙව.

අවණණා ව ගෙ—2. 2. 7.

ගෙ පරෙ සම්මග්ගසා නතුසසා අං අ ආ ගොනි
 (ගෙ) ගුණවං ගුණව ගුණවා-සො, ගුණවනො ගුණ
 වනා-අනනං-ගුණවනං ගුණවනො.

ගොනිනා සසම්මග්ගසා සම්මග්ගසා නතුසසා නා
 මග් නා සෙ ගොනාකාරො සම්මග්ග හි ට වා.

ගුණවනා ගුණවනොන ගුණවනොන ගුණවනොන
 ගුණවනො ගුණවනො.

නමග් නං වාග් නමග් නතුසසා නං වා-ගුණවනා
 ගුණවනොනං-සමා නාව-ගුණවනං ගුණවනො ගුණව
 නාමග් ගුණවනො. ගුණවනො

ගවණගසි,

සිමිතිගවණගසි නතුසසා අනනං නතුසසා
 අං වා-සිලොපො, ගවණං-සිසා ට ගවණො.

ගවණගසි නතුසසා අනනං

සේසේසු නුව—2. 3. 27

වුහුං හිනා සෙසෙසු ගව්ඡයාදිතං නාසද්දො නනු
ඉව දඬුබෙබ්බං ගව්ඡයො ගව්ඡනා ඉවාදි-සෙසං
ගුණවග්ගසමං-ගව්ඡයාදයො නාම අනාපච්ඡයනා.
අග්ගිලොපො.

ඉවග්ගුච්ඡනාජාලාග්ගි ඉවග්ගුච්ඡනානං සථාස
බ්බං කිලසස්සදා.

කිලනො වානෙව.

ඝපතො ච යොතං ලොපො—2. 1. 67.

සපකිලනො යොතං ලොපො වා හොගි.

යොසු කතතිකාරලොපෙසු දිසං—2. 1. 37.

කතො නිකාරො ලොපො ච සෙසං තෙසු සොසු සථා
නං දිසො හොගි-අග්ගි-පසෙබ්බ.

අනගනෙව.

යොග්ගිකතරසොජෙබ්බා—2. 1. 45.

සොසු අකතරසො කො අතං සාගි-අග්ගයො-නථා
ලපතෙ.

අමෙවා නිග්ගහිතං කිලපෙනි—2. 1. 31

කිලපතො අං මො ම බිඤ්ඤං සහගි-අග්ගිං අග්ගි අග්ග
යො, අග්ගිනා—දිසෙ—අග්ගිහි අග්ගිහි.

කිලනො සසස නො වාගි සසස නොතනං මා-අග්ගි
නො අග්ගිසස අග්ගිනං.

කිලනො වෙගි අමාසස නා-අග්ගිනා, අග්ගිමග්ගි
අග්ගිසමි. අග්ගිසු.

ආදි අග්ගිව—සමිතො පන.

ආදිනො ම වෙගි අං ම ව වා.

ආදිං ආදො ආදිමග්ගි ආදිසමි. ආදිසු ආදිසු.

දඬුසි.

අසො රසසමාදිනා රසස සමිතතෙ.

න සිසිමනසුංසකානිති සිමගි අනසුංසකානං න
රසො—සිලොපො, දඬි—යොලොපො, දඬි—පඬෙ—
අභො රසුමෙකවචනායාඤ්චි ච—2. 1. 33.

එකවචනසොසු කිලපා රසුං සහති.

කුණො කතරසානෙව.

යොනානනා—2. 4. 15.

කතරසා කුණො යොනා නොනනං නොති—දඬිනො.

කිලපා රසුසහති ගෙ පරෙ කිලපානං රසො—(නෙ)
දඬි දඬි දඬිනො.

වා අං ඉනෙව.

නා කුණො කතරසානි අංඉඤ්ඤා නං වා.

දඬිනං දඬිං දඬි දඬිනො; දඬිනා දඬිති දඬිති; දඬිනො
දඬිසු දඬිනං.

කුණො කතරසානෙව.

සමිං නිති සමිනො නි—දඬිති දඬිසු.

භිකුසිලොපො.

වා සොනනෙව.

ලනො වොකාරො වෙති ලනො යොනං වොනනං වා.

අනනං අකතරසොනෙව.

වෙවොසු ලො ච—2. 1. 46.

වෙවොසු අකතරසො ලො අනනං යාති—භිකුචො—
පඬෙ—යොලොපදිසා—භිකු, ගෙ භිකු.

අකතරසා ලනො ඤාලපනසා වෙවොති ආලප
නෙ යොසා වෙවොකාරා—අනනං—භිකුචෙ භිකුචො
භිකු—භිකුං භිකුචො භිකු—සෙසං අනතිව—

එවං ජනතු ජනතු ජනනවො.

ලනො වොකාරො වෙතිහ කාරගහගණන යොනං
නොනනං—වකාරෙන සුචි වොනොනචොවො වසෙ
සො—ජනතුනො ජනතුසො.

සහුසි.

සසුසිනාදිනවා සිසමිං සිලොපො වෙති සසුසු
නාසා අ සිලොපො ව—සසුසා.

සසුසිනාදිනනාසසිකාරො.

අඤ්ඤාඤ්ඤාරනනං—2. 3. 40.

සිතොඤ්ඤාසු සසුසුනාසා අරො නොති.

තතො යොනාමොහු-2. 3. 45.

තතො ආරතො යොනං ඔ හොති-සත්ථාරො; (හෙ) සත් සත්ථා සත්ථාරො; සත්ථාරං සත්ථාරෙ සත්ථාරො.

හා ආති ආරතො නාස්ස ආ-සත්ථාරා සත්ථාරෙති සත්ථාරෙති.

උ සසම්මිං සලොපො ච-2. 3. 43.

සෙ සත්ථාද්දානස්ස උ හොති සලොපො ච වා, සඤ්ඤා සඤ්ඤානො සඤ්ඤා.

වා නමිති නමහි ආරො වා-සත්ථාරානං.

සඤ්ඤානාමෙති නමහි සත්ථාද්දානස්ස අතං වා.

දිසෙ-සත්ථානං.

තතොසම්මිති ආරතො සම්මො ඉ.

ආරො රස්සමිකාරෙති ඉමහි ආරස්ස රස්සො.

සත්ථාරි සත්ථාරෙසු-ඵවං නනාදි.

පිතා සප්ථව.

පිතාදිනමිති සිතොකෙදෙසු ආරස්ස රස්සොව විසෙසො-පිතරො-නමහි පිතූනහිපි හොති.

ඵවං භාතුපසාදකො.

අභිභු-රස්ස, අභිභුවො-යොලොපෙ, අභිභු-සෙසං භික්ඛු ව රස්සොව, විසෙසො-ඵවං සබ්බකුද්දො.

පුබ්බව ඤානං නොකාරො ච-සබ්බකුද්දො සබ්බකුද්දො.

හො-භාව ඉනෙව.

සොසු වෙති හොසද්දෙකාරස්ස ආවො.

තතො සොනමොහුති තුසද්දෙන යොනං ඔ-ගාවො-තථාලපනෙ.

ආවමහි ච-2. 1. 24.

අමහි පරෙ හොසද්දෙකාරස්ස ආවආ හොනති වස ද්දෙන භිතංවජ්ජනෙසු සෙසෙසුපි.

ආමිසුචාති අමහි ආවනස්ස උතං වා.

ගාමු ගාවං ගවං-යො-ගාවො- ගාවෙන ගවෙන ගොති ගොති.

බාව පසු සෙ බස අවො—ගාවස ගවස.

නවන නවයෙ වකාරෙන නංගුලිය අං බස අවො ව-ගව.

සුභිනාසු වෙතිග වකාරෙන ගොස ග ව-විනෙත—
ගුනනං ගොනං; ගාවා ගවා ගාවමිතා ගවමිතා ගාවසවා
ගවසවා, ගොති ගොති; ගාවෙ ගවෙ ගාවමිති ගවමිති ගා
වසමිං ගවසමිං ගාවෙසු ගවෙසු ගොසු.

සුලලිගා.

7

කකුකු—සිලොපො.

ආ පසුති ඉත්තිං ආකාරය සසකුකු.

සොලොපො—කකුකු; පකෙබ—කකුකුයො.

සනෙවෙති ගස එ-(ගෙ) කකුකු, කකුකු, කකුකු
යො; කකුකු, කකුකු, කකුකුයො.

ආස එකවමනසසනෙව.

සනො නාදිනනි නාවෙකවමනනවයො. ,
කකුකුය, කකුකුති කකුකුති; කකුකුය, කකුකුනං.

සපරො සමිං ග. වා-2. 4. 6.

සපෙති සමිනො යං වා ගොති-කකුකුයං කකුකුය
කකුකුසු

රතතිසිලොපො.

නෙ ඉත්තිංයාපොති ඉත්තිමිවණ්ණවණ්ණනං පස
කකුකු-සොලොපදිසා-රතති-පකෙබ-රතතියො-තථාලප
නෙ-රතතිං රතති රතතියො.

එකවමනස නාදිනනි.

සනො සාති නාවෙකවමනනං යා-රතතියා රතතිසි
රතතිති; රතතියා රතතිනං; රතතිං රතතියා රතතිසු.

නදි-සෙසං රතතිව-අසනනා රසොව විසෙසො-යාගු
රතතිව-වාතුබිතුසුතිවාදයො පිනෙව-පඬු නදිව.

කකුකු ඉති සිතෙ.

ඉතිස්මතො ආප්පව්වො—2. 4. 27.

ඉතිස්මං වත්තමානා අකාරත්තතො ආප්පව්වො හොති—සරලොපපකතාදි—කසුසු.

බාහුප්පව්වස්මිහිතාච්ඡන්දාමයවල්ලිහිතාච්ඡන්දා පව්වසයාසාලිහිතා නිබ්බාදිසුතො වකාරෙන නාමමිවකතො සාදි—එව. ඊඉතිසු.

එවං අජ ඵලකා කොකිලා අසා මුසිකා බලාකා මජ්ජරා ඉවාදි.

ඉතිස්මත්තාසිකාරො.

නද්දිතො වා ඊ—2. 4. 28.

ඉතිස්මං නද්දිතො වා අනද්දිතො වා ඊ හොති—නද්දිතො රි කුමාරි බ්‍රාහ්මණී කරුණී කුකුළු ඉති ඉවාදි,

මාතුලාදිනිමානනමිකාරෙහි ඊමහි මාතුලාද්‍යත්තා ආතො—මාතුලාභිතාදි.

අනද්දිතො ඊ—සබ්බි සැළි.

භවතො භොතො—2. 4. 32.

ඊමහි භවත්තාසා භොතො හොති—භොති.

භවණි කභණ්ණාභනනුහිති ඊ.

මාණවි නාච්ඡි වෙනතෙස්සි හොතමි.

නතුස්සනමිකාරෙහි නතුස්ස හො වා—අභ්‍යවති භුණ්ඩනාච්ඡි සිතිමති සිතිමනා.

ත්තාසා නතුබ්‍යපදෙසො—මහති මහනති.

පතිතිකුරුච්ඡිකාරතොති ඉති—2. 4. 30.

පත්තාදිති ඊකාරතොති ව ඉතිස්මං ඉති හොති.

පතිසිසිච්ඡිමහිති පත්තනාසා අතො—සරලොපාදෙ, කුකාරෙන ලොපාභාවො.

වා පථො අසරුපාති ඉලොපො දිසො ව.

ගහපතාති හිකුහි රාජිති මෙධාපිති තපසිති බම්බි මාරිති හසදසාපිති භුත්තාපිතිතාදි.

ඉතිලිහා.

8

විකතයි.

නපුංසකෙහි අනො නිව්වන්තෙව.

සිං—2. 4. 9.

අකාරතොති නපුංසකෙහි සිසු නිව්වං අං නොති.
විකතං.

සොනං නි නපුංසකෙහිතෙව.

අතො නිව්වං—2. 4. 8.

අකාරතොති නපුංසකෙහි සොනං නිව්වං නි නොති—
නිසු අ-විකතං-පුකෙහි මසාසොදිනා දිසෙ-විකතානි-
ගලොපෙ-(හෙ) විකත විකතා විකතානි; විකතං-නිසු එ-
විකත විකතානි—සෙසං ඉධොව,
මතසි—මනං-නා.

වාතෙව.

මනොගණාදිතො සම්පන්නානම්භා—2. 3. 21.

මනාදිතො සම්පන්නං ඉ අ වා නොහති.

ස සර වාගමො—2. 3. 24.

විපකතාදෙසෙ සරෙ පරෙ මනාදිතො සාගමො වා
නොති—මතසා.

සසු වො—2. 3. 22.

මනාදිතො සසු ම නොති—වසදෙන සමාස අ ව—
මතසො; මතසා; මතසි-සෙසං විකතංව,
මනං සිරං උරං තෙජං රජං ඔජං වසං පසං
සසං තපං වවං වෙතං එවමාදි මනොගණං.
ගුණවනතුසි.

අං නපුංසකෙහි සිමහි සවිපකතානි හතුසු අං—
ගුණවං—හතුසුතො—ගුණවනානි —යොනොසුසු.
පුච්චෙව—එවං ගවිජං.

අති—වාතෙව.

සොනං නි නපුංසකෙහිති සොනං නි වා.

අභිනි—කිහිනා යොලොපෙ-අභි-නථාලපනෙ—අභි.
අභිනි අභි-සෙසං අභිව.

දභිසි-අසනනා රසො-දභි-සොනොඤ්ඤං පුච්චෙ—
ආයු අභිව.

නිපුංසකලිහා.

9

පුමිනිලිහා කට කට සභි මුඛි සිඬු රෙණුපාභුතයො
විපදවතුපද* ජාතිවාචිනො ව-සථා-කටො-ජ්‍යාලියෙ-
කපි-එසො සභි එසා සභි ඉවාදි.

විපදජාතිවාචිනො සථා-බන්ධියො-ආපාලියෙ-බන්ධි
යා-සමණො-ජමගි-සමණි ඉවාදි.

වතුපදජාතිවාචිනො සථා-ගජො-ආ-ගජ-වෘලොකො-
ජමගි-වෘලොකි ඉවාදි.

පුමනපුංසකලිහා බලව කමම බුතම කුසුම සඞ්ගම පදුම
අසාම විහාර සර්‍ර පුමණණ වණණ කහාපණ භවන
භවන යොබ්බන භුසන ආසන සසන ඔදන ආකාස උප
වාස වාස දිවස රස ථල ඵල රඡ අමිඬු මධ්වාදයො.

ඉත්තිනපුංසකලිහා නගරඅභිජාමුඛා.

සබ්බලිහා කටු පුට පුර පතන මඛල කලසාදයො නාඡී
කතා සබ්බිනාමානි ව-සථා-කටො-ජමගි-නපි-නට
මිවාදි.

නාඡීකතා සථා-දෙවදකතො-ආ-දෙවදකතො-දෙව
දකතමිවාදි.

10

සබ්බි කතර කතම උභය ඉතර අඤ්ඤ අඤ්ඤතර
අඤ්ඤතම පුබ්බි පර අපර දක්ඛිණ උතතර එක ස ත
එත ඉම අමු කිං තුමන අමන ඉති සබ්බිනාමානි.

සබ්බො බුච්චොව—අසං විසෙසො.

සොනෙව.

* “විපතුපදජාතිවාචිනො” ඉති විකාසං පාඨො.

සබ්බන්තමකාරතො පඨමො—2. 3. 4

සබ්බාදීනමකාරතො පරො පඨමො යො එතනං යාදී-
සබ්බෙ.

නසො හෙව ම සබ්බන්තමෙහිති නිසෙධා සසමාසමි
නනං ආය ආ එ න හොහති—සබ්බස්ස.

සබ්බතො නාං සංඝානාං—2. 3. 8.

සබ්බාදීතො නං ඉච්චස්ස සංඝානං හොහති.

අකාමො එ ඉහෙව.

සබ්බන්තමානාං නමහි ච—2. 1. 51.

නමහි සබ්බාදීනමකාරස්ස එ හොති සබ්බසං
සබ්බසානං.

ඉතිදං ආ—සබ්බා කඤ්ඤාව—අයං විසෙසො.

වාහෙව.

ඡුපතො සමිංඝානාං සංඝා—2. 3. 19.

සපසඤ්ඤාතො සබ්බාදීතො සමිංඝානං සංඝා වා
හොහති.

සංඝාදොච්ඡාවචනෙසු මෙහි සාගමො.

ඡො රසසං—2. 1. 15.

එකච්චනසංඝාසු සො රසසංයාති සබ්බස්සා සබ්බාසං
සබ්බාසං සබ්බාසානං; සබ්බස්සං සබ්බාසං සබ්බාසු.

නොතාහි සම්මායයා—2. 3. 20.

සපසඤ්ඤාති සබ්බාදීහි සමිංඝො ආයසා න හොහති.

නපුංසකො—සබ්බං සබ්බානි—එවං පුත්ථියා—සබ්බාදයො
නපුංසකෙ තතියාදිසු සකසකපුටසමා—එවා යසඤ්ඤා.

පුබ්බපරාපරෙති තු සමිංඝො සදනුපපනනා නිපාන
නා සිජ්ඣගත්ති අතිත්ථියං එ වා—පුබ්බෙ පුබ්බස්මිං
ඉච්චාදි.

එකසඤ්ඤා සංඛ්‍යාතුලඤ්ඤාසහායභෝ—යද්‍ය සංඛ්‍ය
භෝ තඤ්ඤකච්චනො අඤ්ඤාත් සබ්බච්චනො ව.

යාදීනමාලපනං නත්ථි—නසි

සිමුහි සං අනිසුංසකසෙසකෙව.

එතතෙසනෙතා—2. 8. 14.

සිමුහි අනුපුංසකානං එත ත ඉච්චෙතෙසං තකාරණා ස
තොති—සො.

තසස වා නතනං සබ්බත්—2. 3. 13.

තිලිතෙසු සබ්බාදිතකාරණා තො වා තොති...තෙ
තෙ -සෙසං සබ්බසමං—නතනංව විසෙසො.

ඉත්ථිසං—සා තා තායො තා තායො ඉච්චාදි.

වානෙව.

තතො සසස සසාය—2. 1. 14.

තා එතා ඉච්චාති සසස සසායො වා තොති...

සංසායෙකවමනෙසු ඉ ඉනෙව.

තසස වා—2. 1. 13.

එකවචනසංසාසු තාසඤ්ඤා ආ ඉතාං වා සාති...
තිසාං තිසාං තසාං තාස තාසං තාසානං; තිසාං තසාං
තාසං තාසු.

තපුංසකෙ—තං ඉච්චාදි.

එසො—සෙසං සබ්බසමං—ඉත්ථිසං—එසා.

සංසායෙකවමනෙසු ඉනෙව.

එතිච්චාසමි—2. 1. 12.

එකවචනසංසාසු එතාඉච්චානවතාසස ඉ තොති.

එතිසාං එතිසාං එතාස එතාසං එතාසානං; එතිසාං
එතසාං එතාසං එතාසු —සෙසං සබ්බාව.

තපුංසකෙ—එතං ඉච්චාදි.

ඉට්ඨි.

අනිසුංසකසසාසං සිමිහිති ඉච්චසා අසං...

සිලොපො—අසං ඉච්චෙ; ඉච්චං ඉච්චෙ.

අනිමි නාමිති චෙති ඉච්චසා අනො ඉමි ච—අනෙත
ඉමිතා.

සබ්බසමමනෙසු වාති සුනාතිසු එ වා.

එහි ඉවෙහි.

වා සයමාසමිංසංසාසුතානොනිව.

ඉමිසිදාසස ව—2. 3. 71.

සයමාසමිංසංසාසු ඉවසස අනං වා හොති
අසස ඉවසස එසං එසානං ඉවෙසං ඉවෙසානං; අසමා ඉව
මහා ඉවසමා එහි ඉවෙහි; අසමිං ඉවමහි ඉවසමිං එසු
ඉවෙසු.

අනතපඤ්ඤා.

නතිමෙහි කහාකාරෙහිති සමාසමිනං මහාමහි ක
සිජ්ඣතො.

ඉවෙසං-අසං-සෙසං එනාව-සංසාසුතානං විසෙසො,
නපුංසකො.

සමිහතතිස්ස වානෙව.

ඉමස්සිදමංසිසු නසුංසකොති ඉවසස ඉදං වා,
ඉදං ඉමං ඉවෙ ඉමාති—එවං දුතියා,
අමුසි.

වා අනසුංසකස්ස සිමිතිනෙව,

අමුසස මො සහති මසස සො වා,
සිලොපො—අසු.

සබ්බතො කොති සබ්බතාමනො කාගමො.

සොති ඉ—අමුකො—පඤ්ඤා—අමු අමු අමුයො,

පුබ්බෙව යොනං වොකාරො න—අමුං අමු අමුයො—
සෙසං සිකුච්ච සබ්බාදිකාර්ථසාසුදානු.

ඉවෙසං-අසු-සෙසං සාදාසමං—විසෙසොයං—අමුසා
අමුයා අමුසං අමුසානං; අමුසසං අමුසං අමුසු.

නපුංසකො,

සමිහතතිස්ස අංසිසු නසුංසකොනෙව,

අමුසසාදානති අදං-අදං අමු අමුති—එවං දුතියා.

සෙසෙසු මෙහි සබ්බස්ස කියා කො.

කො, කා, කං ඉවාදි—ලිඛතයෙ සබ්බසමො,

නුමහසි, අමහසි.

සවිභතරියා තුමහාමහානානානාසිකාරො,

තිමහං සිමහි ච—2. 2. 21.

සිමහි සවිභතරියා තුමහාමහානානා අහං හොහති,
විසඤ්ඤා තුමහා තුවච,

තිං තුවං, අහං—යො—තුමෙහ,

මයං සොමිති පඨමෙති අමහස්ස මයං හොති මයං,

නං මමමිති අමහි නං මං හොහති,

නවං මමච නවං අමිති නවං මමච නවං,

තුමහස්ස තුවං තිමමිති තුමහස්ස තුවං තිම—
නං තවං තුවං තිමං, මං මමං.

ආකාන්තෙව,

වා ඤාපඨමොති දුතියාසොස්ස ආකං වා—තුමහා
කං තුමෙහ, අමහාකං අමෙහ.

නාමහි නාසා මසාහි නාමහි නසා මසා හොහති.

නාසානසිතං නාසාරො තිමහා වාහි තස්ස තිමා වා,
තිසා තසා මසා, තුමෙහති අමෙහති.

නවමම සෙති සෙ තව මම හොහති,

තුස්සං මස්සමෙති සෙ තුස්සං මස්සම,

සස්සාහති සස්සා අං වා,

අමහස්ස මමං සවිභතරියා සෙති සෙ අමහස්ස මමච,
තව තුස්සං තුමහං, මම මස්සං අමහං මමං.

තුමහාමෙහති නමානාහි තංවචනස්ස ආකං—තුමහා
කං අමහාකං.

යමා නාව,

තුමහාමහානං තිමමසිති සමිමහි තිමමසි හොහති—
තෙ තෙ—තිමි තිමි මසි තුමෙහස්ස, අමෙහස්ස—ලිභතා
සෙ සමං.

නවාතෙව.

පදනො දුතියාවහුජිජ්ඣිස්ස වොහො—2. 2. 28.

අත්තජ්ජාතකා වත්තං පදං-දුතියාවහුජිජ්ඣිත්ථවච
නෙසු පරෙසු පදස්සා පරෙසං සවිභතරියා තුමහාමහානං
වොහොකාරා නවා හොහති.

ඊකබ්බු වො පසාකු නො—දදුගි වො දදුගි නො—
සබා වො සභා නො—නමාගි කි. එසො අවතාස.
සභා.

සදලනාතාගිකාරො.

නෙවෙකවවනොගි වතුච්ඡිච්ඡෙකවවනෙසු හෙ වෙ
නොගි—දදුගි හෙ දදුගි මෙ, ඉදං හෙ අයං මෙ.

නාමිගිගි අවගි නිසෙබො—පසොච්ඡං නං, අච්ඡි වං.

වා නානිසෙ වෙගි තනිසෙකවවනෙ හෙ වෙ වා
නොගි—කතං හෙ තසා වා, කතං මෙ මයං වා.

බහුච්චනෙසු වො නොගි තනිසාබහුච්චනෙ වො
නො නොගි—බහුච්චනෙන පඨමෙ යොමගි වං—කතං
වො කතං නො—නාම. වො ගවේජසාථං නාම. නො
ගවේජසාම.

11

භංගො චුච්චනෙ—එකසද්දෙසු සබ්බිතාවෙසු චුච්චනො—
වාදයො අසාරගතො බහුච්චනනා.

ආච්ඡානිකං ඉච්ඡිපුමහිපුංආකාසංච්ඡාගි වාසි
කාරො.

සොසු ඡිතතං මෙ ඡමගි චිසා වෙ නොගි. මෙ,
මෙ, මිගි.

නො ච වාදිකො නාමගි—2. 1. 16.

නමගි වාදිකො නකාරාගමො නොගි—චිතතං, චිත්ත—
චිතතයෙසු සමං.

නිවහුනතං නිසෙසා චහසෙසා තයො චහගාරො.
නිඤ්ඤ චහගාරො—2. 2. 14.

යොසු ඉච්ඡිපුමහිපුංසකෙසු සච්ඡානිකං නිවහුනතං
නිසෙසාචහසෙසාආදයො නොගි—තයො; තයො;
නිගි.

ඉණ්ණුමිණ්ණුනනං නිති සංව්‍යාගිති තිසද්දනො
 නංඉච්චස්ස ඉණ්ණං ඉණ්ණනනච-තිණ්ණං. තිණ්ණ
 නනා; තිසු-ඉත්ථිසං-තිස්සො; තිස්සො; තිති-නො
 මාදෙ චකාරෙන නමගි සංආගමො-චගගනො-
 තිස්සනනං; තිසු-නපුංසකො-තිණ්; තිණ්; තිති-
 චතතාරො.

බ සරෙ මෙතිහ චකාරෙන යොසු උස්ස උරො.

නනො සොතිමො තුතිහ තුකාරෙන යොනං. ඔ-
 චතුරො-ඵචං. දුතිසං-චතුති; චතුනනං; චතුසු-
 ඉත්ථිසං-චතස්සො; චතස්සො; චතුති; පුබ්බච සං.
 ආගමො-සද්දනා උස්ස අගනං-චතස්සනනං; චතුසු-
 නපුංසකො-චතතාරි; චතතාරි.

පමාදිනිමනාගොති යොසු සවිහතතිස්ස පමාදුත්ත
 සං අගනං-පච; පච.

පමාදිනිමනනනති සුනංගිසු පමාදුත්තස්ස අගනං-
 ඵදිකානමපමාදෙසං. — පචති; පචනනං; පචසු-
 ලිතතතසෙ සමං.

ඵචං ඡ සත්ත අභි නච දසාදසො අභාරසත්තා-විසත්තා
 දසො ආ නවුතිසා ඉත්ථිලිතා ඵකචචනනනා-විසති උත්තීච
 —ඵචං. තිංසති-චතතාලිසංපඤ්ඤාසංසඤ්ඤාති පරාසං.
 සබ්බාසං. විහතතිනං. සබ්බාසමාදෙතිහ ආදිසඤ්ඤන
 ලොපො-සති විසතිච-ඵචං. සත්තති අසිති නවුති-සතා
 නපුංසකමෙකචචනනනං-ඵචං. සහස්සාදි-කොටි විසතිච.
 රාසිහෙදෙ තු සබ්බත්ථ බහුවචනමපි-සථා-මේ විස
 තිසො බුබුදනනා-තිස්සො විසතිසො දිතසට්ඨා-ඵච
 මඤ්ඤාය.

එසා එසො එතනහි පසිච්චොකස්ස හොති සත්තේසු
 ඵ්ථුමනපුංසකානිත්‍යුච්චොගා භාන්තාති ලොකෙනාත්ථා.

12

අලිඛො වුච්චනෙත.

කචි තො පචමාසෙත්—2. 5. 2.

ලිඛග්ගො පචමාසෙත් කචි තොප්පච්චොගො හොති
 භාදසො විහතති සඤ්ඤාසොති තොප්පභුති දුතා
 න්නානං විහතති සඤ්ඤා-නස්මා තදනනානච්චි විහතතා
 න්නානා පදනං සිඛග්ගි න පුන විහතති.

වොරස්මා වොරතො-එවං පිතිතො වාතිතො-එත්ථ
 පිනාදිනමසිම්භිතාත්‍යාසිම්භිග්ගගණෙන තොමගි පිතා
 දිනං උස්ස ඉ.

ඉමසසිත්ඤ්ජනිගතොබෙසු ච—2. 4. 24.

ථංආදිසු පරෙසු ඉමස්ස ඉ හොති-ඉතො.

සබ්බස්සොනස්සකාරො වාති තොථෙසෙවසස්ස
 අත්තං වා—අතො, එතො-පකෙඛ, සරලොපාදිනා
 අකාරලොපො.

ත්‍රහොථෙසු චෙති කිස්ස කු-කුතො.

කචි හොති සුත්තවිධාකරණෙන සත්තමාසෙත් ච
 තො හොති-ආදිස්මං ආදිතො.

ත්‍රථ සත්තමිසා සබ්බනාමෙහිති සත්තමාසෙත් ,ත්‍රථ
 පාච්චොගො හොති-සබ්බසම් සබ්බත්‍ර සබ්බත්-විත්තං-
 එවං අත්‍ර අත්ථ එත්ථ.

ත්‍රෙ නිව්චනති පුබ්බෙ එතස්ස අ-කුත්‍ර කුත්ථ.

සෙසෙසු චෙති කාදෙසෙ—කත්ථ.

“කිස්මා චො”ති වප්පච්චොගො.

කිස්ස ක චෙ චෙති කො-කකාරාකාරලොපො-කි.

හිංහංගිමහනග් කියවා හිංආදියාවයා.

කු හිංහංගු මෙහි කියා කු—මකාරෙන ගිමනං දුටු
කංසු ව—කුහිං, කුහං, කුතිමනං.

නමහා මෙහි හිං හං-කහිං, කහං.

සතො ගිහග් හිං-සහිං.

ඉමයො සබ්බ ඉමෙහි හබ්බා—ඉහ, ඉබ.

සබ්බතො හිති සි-සබ්බිති.

කාලෙකාසකාරො.

කිංසබ්බිකොකුසලකුසලානි දුදුචනනග් කිංආදිනො දු
දුටුතව—කසචිං කාලෙ කදා, කදුටුතං.

සබ්බස්ස සො දුමහි මාහි සබ්බස්ස සො වා-සදා,
සබ්බදා.

නමහා දුනි මෙහි දුනි දුටු-කදුනි, කදා.

සදදිනා ඉමසදද සමානාපරෙති ව යථාසංඛාං ජ්ජ
ජ්ජ්ජ්ජ්ජා ඉමසමානානං අසා ව—අජ්ජ, සජ්ජ්ජ, අප
රජ්ජ්.

ඉමයො රහිමුනාදුනි මෙහි රහාදියාවයා.

එන රහිමනග් ඉමස්ස එනො-එතරහි.

අ ධුනාමහි මෙහි ඉමස්ස අ-අධුනා, ඉදුනි.

ලොපනෙත්ව—

සබ්බාසමාධුසොපසගනනිපානාදීනි ව—3. 4. 11.

එතෙහි පරා සබ්බා විහතග් උපතනො—කිං ආවුසො
තුමො ආවුසො.

උපසගනනිපානා වුච්චිතො.

ප පරා නි නි උ ද සං වි අව අනු පරි අහි අහි පථි ඉ
ආ අති අපි අප උප-එතෙ විසකුපසගනා

එ න වි වා වා හි සි වි කු තු නු වෙ රෙ හෙ සෙච්චි
වෙ වො වො නො හො යං නං නං කිං හන්ද කිර එව
කිව යාව කාව වත වථ අථ අභිම ඉංස නස්ස ආම

නාම නුත පුත පත අහ සහ මුසා සකකා ලබනා හෙළා
 ආරා දුරා දිවා නවා විනා නානා අඩා මුඩා මිවිජා පවිජා
 ආවි සකකි සවර් සවරි බිහි සදි ඉති කිනනි අනරි ස්වර්
 සොර්ති බල නනු කිමු අසසු සහෙස සවෙ හවෙ සුවෙ
 සුවො අරෙ පුරෙ නමො නිරො අඩො අථො අහො රහො
 හියො හියො අනො පානො සුදං කලලං එවං ද්වං
 අලං හලං සයං සායං සමං සාමං කාමං පාරං ඔරං චිරං
 හුරං අහං සහං උචිං නිවං සකිං සකිං; අථවා අනතරා
 ආරකා බාහිරා බහිඩා යාවනා නාවනා සමනනා සාමනනා
 ආමනනා සමමුඛා චරති තරති, සමපති ආසති උපරි යාව
 දෙ තාවදෙ තිරිසං සංඝිකං සසකකං; එතතාවනා කිනනා
 වනා පරමිමුඛා අඤ්ඤාදරු සෙසාවිදං; අපෙඨවනාම;
 හියොසොමනනාස; ඉවාදයො නිපානා.

සදියා සෙ නිලිබෙහසු සබ්බාසු ව විහතතිසු
 වචනෙසු ව සබ්බෙසු හෙ නිපානාති කිනතිතා.

සථා-උචං රුකෙඛා ලතා සරං වා.

උචං රුකෙඛා හෙ රුකඛ රුකඛං රුකෙඛන
 රුකඛසු රුකඛසමා රුකෙඛ වා ඉවාදි-උචං රුකෙඛා
 රුකඛා වා ඉවාදි-එවං ලතාසරාති.

උභයෙසු විහතතාතා-ත්‍රියදෙසසමසදියාගුණිකේති
 සබ්බාපි සථායොගං-විහතතියොඤ්ඤාති තුප්පද්වං.

තං සථා-අභිඅනෙකාසද්දෙති සත්තමි-සයංසද්දා තතිසා
 ඡඪී ව-නමොසද්දා පඨමා දුතිසා ව-පාරංසද්දා සත්තමි-
 දිවාසද්දා පඨමා දුතිසා සත්තමි ව-හෙළාසද්දා සත්තමි-
 උචංසද්දා සබ්බාපි-පසද්දා ව වසද්දා ව පඨමා-හෙසද්දා
 ආලපනෙ පඨමා-නථාඤ්ඤාතිපි.

උපසංඝාසා සබ්බපි සංගුණාරොග සහ පසුඤ්ඤා—
නිපාතා භූ කෙවි චිත්තමි—සථා—පහාරො පහරහි—සා
ච සො ච භාසති වා කරොති වා සොඤ්ඤාදී.

එකෙකලිඛං චිලිඛං තිලිඛවාපාලිඛනිකං
චතුරධේ නාමං නාමං නමනාස්සති කිංගිනං.

නාමිකං.

13

නාමානං සමාසො සුභතඤ්ඤානාසිකාරො.

සමාසොති භික්ඛාසානං පද්‍යනමෙකස්සා—සුභත
ඤ්ඤාති අඤ්ඤාමඤ්ඤාසමිනිනිඤ්ඤා.

විභාසානාසිකානබ්බං වාකාස්මි.

මහනෙතා ච සො විරො වාති වාකො.

විපදෙ තුලාසාධිකරණේ නමිමධාරයො—2.7.9.

භික්ඛාසවයාතිවිභාසා සංගු ඵලස්මිං වජ්‍රිති පවතා
තුලාසාධිකරණේ—විසෙසනවිසෙසස්සානා සමානාධිකරණේ
චෙ පද්‍ය සද්‍ය සමසාපොත නද්‍ය සො සමාසො කමිමධාර
යො නාම—ඉධ සමාසසුභතාති සඤ්ඤාසුභාරෙන සමාස
විධාසකාති—“අගභික්ඛවිසෙසනා චුච්ඡි විසෙසස්මිති න උප
ස්සති”ති විසෙසනං චුච්ඡිං ගොති—සමාසෙතෙව තුලා
සාධිකරණවයාසා චුච්ඡිතතා නාසකාසතස්මිං පසුඤ්ඤා
සමාසතො අතිරිතො ච ගො ඉතෙවගෙ ‘චුච්ඡිතතාන
මසපසොගො’ති ඤ්ඤා නාසසුඤ්ඤා—එවමඤ්ඤාහු.

කෙසං විනතාතිගො ලොපා ච—2.7.2.

කෙසං සුභතස්මානං සමාසානං සුඛිචුග්ගරපද්‍යනං
විභතාති ලොපොතෙව මකාරොග සමිති න—තතො මහන්ත්
විජ්‍ර ඉති ව රුපපසබ්බෙත.

තසද්දෝ අසුතතථෙතාපි පුතෙන යොගවිභාගබලා
සමසාතෙ.

තයො ලොකා සමාගවා නිලොකං—එත් සංඛ්‍යා
පුබ්බො දිගුති කමමධාරයස්ස දිගුසස්ස.

දිගුගෙසකනනනති එකතං නපුංසකතතව,

14

නපුරිසාතෙව—

අමාදයො පරපදෙහි—2. 7. 12.

දුතියන්‍යාදයො පරපදෙහි නාමෙහි යද්‍ය සමසාතෙන
තද්‍ය සො සමාසො නපුරිසො නාම.

භාමං ගතො භාමගතො—“පස්ස වාසිඵ භාමං, ගතො
නිසෙසා සාවතී”නතාත්‍රායුතතත්තාය න සමාසො—
තථාද්දායුතු සෙදයත්.

රඤ්ඤා භිකො රාජගතො.

කිම්බෙනති තියො අධිකත්වවතෙ—තබ්බ අහිය
ණ්‍ය රිච්චපච්චයා කිම්බා—ථුතිනිඤ්ඤත්වයොරොපිතත්වං
වචනං අධිකත්වවතං—සොණ්ලෙයො කුපො ඉවාදි-
සොණ්ති යථා ලියතතෙ තථා පුණ්ණන්තා ථුති, තෙහි
උච්චිතතා නිජ්‍ය ව.

දතිනා උපසින්නං භොජනං දධිභොජනං—සමාසපදෙ
තෙව උපසින්නත්‍රියාය කථනා නත්තේත්තායුතතත්තා—
උපසින්නසද්දාපසයොගො පුබ්බව.

කරණේ තු-අසිනා කලහො අසිකලහො-බුබුසු දෙයො
බ්‍රුබදෙයො—පරස්සද්ද—එත් විභත්තාලොපො—එවං
අත්තනොපදම්චාදි—වොරසමා භයං වොරහයං—එවං
බුබුනබුතොවාදි—රඤ්ඤා පුතො රාජපුතො.

“බ්‍රාහ්මණයන් කණ්ඩා දහනා” ඉවහු දහනාපෙකඩා ජයීති කණ්ඩාන සමිබ්බානාචා හ සමාසො-සදා තු “කණ්ඩා ව හො දහනා වෙ”ති කණ්ඩාරසො නදා ජයී කණ්ඩා දහනාපෙකඩාති “බ්‍රාහ්මණකණ්ඩාදහනා”ති සමාසො හොනෙව.

“රසෙකුසු මාගධස්ස ධන”නානු රසෙකුසුති ජයී ධනමපෙකඩනෙ හ මාගධං, රාජ ඵල මාගධසඤ්ඤන ප්‍රිච්ඡෙනාති ගෙදනාචා සමිබ්බානාචොති තුලාසිකරණෙන මාගධෙන සහ රාජ හ සමසානෙ-විභො ඡි සමිබ්බො.

රසෙකුසු අසො පුරිසො වෙනානු “රසෙකුසු අසො රසෙකුසුපුරිසො”ති ව පථෙඨකං සමිබ්බානො සාපෙකඩනා අජීති හ සමාසො-“අසො ව පුරිසො මා”ති වඤ්ඤ කතෙ තු “රාජස්සපුරිසා”ති හොනෙව - අකුසුතපෙකඩනා.

“රසෙකුසු ගුරුපුතො” ඉවහු රාජපෙකඩිනොපි ගුරුතො පුතෙන හ සහ සමාසො-ගමකතො-ගමකතාමපි සමාසස්ස නිබ්බානං-නථ ගුරුතො පුතොති විග්ගහො-ඵලසෙකුසුතු.

රූපෙ භෙකුසු රූපසකුසු-කිච් නිත්‍යං-කුපෙ චක්ඛකො විස කුපමක්ඛකො-ඵලං නගරකාකො ඉඤ්ඤි-අත්‍රොපමාස නිත්‍ය ගමනෙන-අනෙචාසිකොතාඤ්ඤ විගතතලොපො.

15

අකුසුපදරේඝු බහුබිබ්බි-3. 7. 13.

අසාඨමනානමකුසුසං පදනං අරේඝු වෙ මා බහුති මා නාමාති සදා සමසානෙන නදා සො සමාසො බහුබිබ්බි නාම.

ආගතා සමණ සං සො ආගතසමණෝ, විහාරො-ජිනාති ඉත්‍රියාති යෙන සො ජිනිත්‍රියො, භගවා-

ආභිතො අභි සෙන සො ආභිතභි, අභ්‍යාභිතො
වාතාභ්‍යො යථෙවජ්. විසෙසනස්ස පරතා—කරණේ තු-
ජිතො රුකො යෙන සො ජිනරුකො ඵරසු-
දිතො සුබ්බො යස්ස සො දිනසුබ්බො රාජ—නිග්ග
තා ජනා යස්මා සො නිග්ගතජනො ගාමො—දස බ්‍රාහ්මී
යස්ස සො දසබ්‍රො ගගවා—නජී සමො යස්ස සො
අසමො.

එත් අනන්තරාති සොගවිතාගෙන නස්ස අ.

පසුතා ප්‍රවිතා යස්ස සො පසුතජ්චිතො—මහනරී
පසුතා යස්ස සො මහාපසුතා—චිත්ත—

ඉත්තිං ගාමිනපුම්භී පුමාව මෙති පුමාවාතිදෙසා
පුබ්බතරපදෙසු ආර්ථපථවිධානමතාවො.

කිච් සමාසනනග්ගානමකාරග්ගොති අනාසං
අනං—කාරග්ගනණෙන ආ ඉ ව—ඉත්තිපමිවණ්ණතතා
නිග්ගනති ව කප්පවයොපි—යථා—

විසාලං අකම්බි යස්ස සො විසාලකො—පථකිධමමා,
සිලොපො, සොහණේ ගඤ්ඤා යස්ස සො සුගඤ්ඤා—බහු
කප්පකො—බහුතදිකො සමුද්දො, එත් සද්දිතා රසො—
බහුතකතකො—මුතා බහවො මාතකො යස්මිං තං මහත
බහුමාතකං, වුතං—තුලාසාධිකරණේ.

සුවණ්ණස්ස විස වණ්ණො යස්ස සො සුවණ්ණ
වණ්ණො—වජ්රං පාණිමුගි යස්ස සො වජ්රපාණි—
උරසි ලොමානි යස්ස සො උරසිලොමො—එත් විහ
තතාලොපො.

අභ්‍යුත්තරාති බහුතතග්ගනණෙන කිච් පඨමනානමපි-
සහ ගෙතුතා සො වර්තගෙ සො සහෙතුකො—සද්දිතා
සහස්ස සො—සතතා වා අභ වා සෙ තෙ සතතභි, මාසා-
එත් සුසුපදො වාසදස්සො—දකම්ණස්සා ව
සුබ්බස්සා ව දිසාය යං අනතරාලං සා දකම්ණපුබ්බා, දිසා;
තිතනාධිකරණේ.

අපඨමනානමපි කිං, දෙසිතො බුබ්බත සො ධම්මො.

නාමානං සමුච්චයො වජ්ජ—2. 7. 14.

සමුච්චයොති පිඨිකරණං, එකපිභක්තිකානං නාමානං
සො සමුච්චයො සො වජ්ජ නාමං ඉදං සුත්තං ඛහු
වචනපිසයං-වජ්ජ ව සුරියො ව වජ්ජසුරියා-තිඨාහරී
තාදිත්‍රියාසඛිතියාමඤ්ඤානො අපේක්ඛාපෙක්ඛානා-
එවං නරනාරියො, අකුබරපදානි.

තථා වජ්ජ පාඤ්ඤානුරුප්පයොග්ගසෙනාධිප්පාදා
ජනතුනවිච්චිවරුඛවිසභාගජාදිනව—2. 7. 7.

විච්චිකාකාරෙන විරුඛා විච්චිවරුඛා; සභාගා සද්ධිසා;
විච්චා ව තෙ සභාගා වෙති විසභාගා; සථා දිග්ගමාසෙ
තථා වජ්ජ පාඤ්ඤානුරුප්පයො එකතං නපුංසකතම
නොති.

වක්ඛාසොනං, ගිහවාදිනං, සුගතභලං, ගත්ථස්ස, අසී
විච්චං, ධංසමකසං, කාකොලුකං, නාමරූපං-නාමං
නමනලකඛණං රූපං රූපනලකඛණං එවමෙතෙ
ධම්මා ලකඛණො විච්චා පරමත්තෝ සභාගා ව-
ආදීසඤ්ඤානුරුප්පයො-සථා-ගිහනලිභානං-ඉත්තිපුමං-
සද්ධිනා රජ්ජා-දුසිද්ධසං, පත්තවිවරං, ගභාසොණං-
සංඛාරපරිමාණනං-තිකවතුකකං - සිප්පිනං-වෙනරථකා
රං-ලඤ්ඤානං-සාකුහරිකමාගපිකං-අප්පාඤ්ඤානං-
ආරසත්ති-එකජකාසනවුත්තමණං - කඨකලාපං ඉච්චාදි.

විභාසා රුක්ඛනිණපසුඛනාධිකාදිජනපදාදිනව—

2. 7. 8.

වජ්ජ රුක්ඛාදිනං එකතං නපුංසකතම වා නොති.

බවබදිර, බවබදිරා—මුළුබබුර, මුළුබබුර—අපේ
ලක, අපේලකා—හිරකුකුකුකුකුකුකු, හිරකුකුකුකු
කුකුකුකු—සාලියව, සාලියව—කාසිකොසල, කාසි
කොසලා — ආදියදොන අකුකුකුකු පි වා-යථා—නිව
විලාසිතමයුබ්බානං—කුසලාකුසල, කුසලාකුසලානි—
සකුකුකු — බකබලාකා, බකබලාකා—බාජකානං—
දබ්බකං, දබ්බකානි — දිසානං — පුබ්බාපරං, පුබ්බාපරං
ඉව්වාදි.

17

අසියදදු සම්, තසා ලොපො—අසියදොන කුලාසි
කරණකා ඉරුපියදදු පි සම්—නිව්වසමාසකා අධාර
කුසාසමිසිසනි පදනාපරන විගහනො—අසි ඉරුපියසි
පිකෙ.

උපසගගනිපාතපුබ්බකො අබ්බසිභාවො—2. 7. 4.

උපසගගාදිපුබ්බකො සදො විගහනානාදිසු සමාසො
නොත් අබ්බසිභාවසකුකුකු ව.

සො හිසුංසකලිනොති අබ්බසිභාවො නපුංසකලිනො
සදදිනා එකවචකො ව.

සරො රසො හිසුංසකෙති රසො.

අකුකුසමා ලොපො ව—2. 7. 28.

අනකාරකා අබ්බසිභාවා පරා සබ්බා විගහනී
ලුප්පරො.

අසිය—විගහනීතමනො, අධාරාදි — ඉබ්බසදො
අධාරෙ වගහනෙ—අසිය ඉව්වසං පදං ඉරුපියමිවෙත
මත්. වදනි—සමිපං නගරසා උපනගරං.

‡ අං විගහනීතමනාරහනබ්බසිභාවානි විගහනීතං
නිවි අං.

කිවිති සි. උපනගරෙ—අභාවො මකබ්බකානං නිව්ව
කබ්බකං—රසො—අනුපුබ්බා ඓරානං අනුඓරං—

අනතිකතවම සත්තිං යථාසත්තිං—සෙ සෙ බුද්ධිං යථා
 බුද්ධිං, විවර්ණං—සත්තකො පරිච්ඡේදො ජීවස්ස යාව
 ජීවං, අවධාරණේ—ආ පබ්බතා බෙහතං ආපබ්බතං
 බෙහතං, මර්ධාදයං—වජ්ජමානා සිමා මර්ධාද—පබ්බතං
 විනාතාපෝ—ආ ජලග්ගා සිතං ආජලනං සිතං, අති
 විසිමග්ගි—ගස්සමානා සිමා අභිවිසි—ජලනෙනන සතෙ
 තාපෝ—ආසඤ්ජොගෙ ධාතුනාමාදිනා අපාද්ගතිධා
 නෙනෙව වාකාමපි සිධං—තථාඤ්ඤානු.

ලග්ගමො විරෝ පච්චරෝ ඉධාදො පත පුබ්බපදත්ත
 පට්ඨානනාභාවාබ්බසිභාවාභාවොති කමමධාරයො එවං
 එවං විසිභො ධමමො අභිධමමො, කුච්ඡිතං අනතං කද
 නතං—එත්ත ඤාදං ඤාසාති සරෙ කුස්ස කදදෙසො.

අපපකං ලවණං කාලවණං—එත්ත කාපපපෝසු වාති
 කුස්ස කා—බහුවචනෙනාඤ්ඤානුපි කුච්ඡිතං—කුච්ඡිතො
 පුරිසො කාපුරිසො කුපුරිසො වා—එවමසුරාදි.

පුබ්බපරුහසමඤ්ඤපදත්ත—පට්ඨානාබ්බසිභාවසමාසො
 කමමධාරයකතපපුරිසා මෙ-වජ්ජෙ ව බහුභිබ්බිති ව
 ඤ්ඤායා.

ස මා සො.

18

වා ණපපවෙව—2. 8. 1.

ජඨග්ගා සද්දං තස්සාපවමිවසමිං අතේ ණෙ වා
 ගොති.

වාති වාකාත්තං—ණෙනවාපවත්තස්ස චුග්ගතා
 අපවසද්දප්පසොගො—ගොසං විහන්තාදො තෙසං
 ගහණෙන විහන්තිලොපො—තථොතතරත්ත.

නෙසං ඡො ලොසනම් පඤ්ඤානං ඡායා ලොපො
 වුඩ්ධාදිසරසා වාතංගොභනාසා සඤ්ඤා මෙති.
 සත්තකාරෙ පරෙ අසංයොගනායාදිසරසා වුඤ්ඤි.
 තස්සාපනිසමෙ.

අසුච්ඡන්දානං වායො වුඤ්ඤි—2. 8. 62.

අකාච්චන්ද්‍රාච්ඡන්දානං ආ ඵ ඔ වුඤ්ඤො හොනම් ම
 සංග්ගෙන සුඤ්ඤි නං.

සරලොපාදි-නඤ්ඤානා නාමච්ඡිවකතෙ සාදා.

තඤ්ඤාභිධෙයාලිභවිතානිවචනා සිද්ධං.

සමුත්තාපිත භියො සකථො ඡොසා නපුංසකෙ
 තා තුර්ජං නිපාතා නෙ ධාදිථංපඤ්ඤානකා.

වසිඤ්ඤාපඤ්ඤා පොසො වාසිඤ්ඤා, ඉද්ධි වාසිඤ්ඤා, නපුං
 සතං වාසිඤ්ඤා—විකප්පවිධානතො තඤ්ඤානෙ සමාසස්සා
 වචනං බාධායාතා වාසිඤ්ඤාපඤ්ඤානි හොති.

සාමසොද්දාහිමතෙ සදො, නිද්දායානි පුමෙත වා
 නපුංසකෙන වාසිඤ්ඤා සදොපථවිදු වුදු.

වා අප්පෙවචනි වාසිඤ්ඤා.

ඡායානානා චච්ඡාදිතො—2. 8. 2.

චච්ඡාදිතො ගොතනගණනො ඡායානො ඡායානො ව
 හොති. “අපච්චං පපුනාපභුති ගොතනං”—
 කච්ඡායාපච්චං කච්චායනො කච්චානො වා—සංයොගනා
 නා න වුඤ්ඤි.

ඡොදොසා කතා කාදිහිති ඡොදොසා—විනාශ අප
 ච්චං වෙනගොදොසා විනගොදොසා වා—න පකෙඤ්ඤි—
 ඡොදොසාහි යොගවිභාගෙන තස්ස දිග්ගොතාථොපි
 ඡොදොසා—දකුඤ්ඤා දිග්ගො සස්ස හො දකුඤ්ඤොදොසා.

අනතා ඉති වා-2. 8. 4.

අකාරනතො අපටො ඡේ වා ගොති... පුන වා
සද්දෙන ඡේකො, අකාරනතා අනකාරනතා ව බොපි—
දකති, සකාපුකතිකො, මච්චෙධො, භාතුරො—චිත්තං.

ඡාමොපඤ්ඤාදිති * ඡේවො — මනුකො අපටො.
මානවො.

ඡොර ඡිත්තවාදිභ්ගාති ඡොරො—සාමඡොරො.

19

සෙන වා සංඝං නරති වරති වහති ඡිකොති
ඡිකො—වාසාරෙන හෙකථෙ හෙකපථෙසා ව.

සගෙන සංඝභො සාධිකො, බදකො—උඵමෙපන
නරතිති මඵමපිකො උඵමපිකො වා—න පකෙඛ පුඤ්ඤි—
සකටෙන වරතිති සාකපිකො—සිසෙන වහතිති සිසි
කො—න පුඤ්ඤි—ඉඤ්ඤිඤාතො ඵසකො ඡිකො ව—
මමාසං ජකො වමෙසකො—ඵවං බාරාඡිසෙසක
කො—ඡිකො, කුසිනාරාසං වසතිති කොසිනාරකො—
ජනපදකො ඡිකො—මගටෙ වසති කසසිසාරො වා
මාගටකො—නජාතිසා විසිඨථෙ ආජතිසො—අසා
ජතිසා විසිඨො අසාජතිසො—කෙදා—අගගහි ජති
තබ්බං අගගඤ්ඤා—චිත්තං.

නමධිතෙ හෙන කතාදිසනතිධානතිශොග

සියංඤ්ඤාදිතිකොසු ව-2. 8. 8.

නං අධිතෙ ඉඤ්ඤාදිසථෙසු ආදිසද්දෙන හතාදිසු ව.
ඡිකො වා ගොති...

අභිධම්මධිතෙති අභිධම්මකො අභිධම්මකො වා—
න පකෙඛ පුඤ්ඤි—වචසා කතං කමමං වාචසිකං—ඵවං.
මානසිකං — ඵඤ්ඤි ස ඡරෙ වාගමොතිහානුවහතිතාදි
සද්දෙන සාගමො—සරීරෙ සනතිධානා වෙදනා සාරී

* “ඡාමොපඤ්ඤාදිති”තිපි පාඨො.

රිකා—වාරෙ නිසුහොයා දෙවාරිකො—එත් මාසුනිමා
ගමො ධානෙහි වකාරතො පුබ්බ ඔකාරාගමො—
සිප්පහි ගිතාදිකලා—විණ් අස්ස සිප්පහි වෙණිකො—
අග්‍ර විණෙහි විණ්වාදනං—ගඤ්ඤා අස්ස භඩ්දහි
ගඤ්ඤා—මගෙ හන්වා ජ්වහි මාගවිකො—වකාරා
ගමො—ජලෙන හතො ජලිකො—සුතෙන ඛඩො
සුතහිකො—වාපො අස්ස ආවුධොති වාපිකො—වාතො
අස්ස ආවාධො අප්ථි වා වාහිකො—බුධො පසනො
බුධිකො—වජේන කිතං භඩ්දං වජ්ඣිකං—කුමො අස්ස
පරිමාණං තමරහති තෙසං රාසි වා කුමහිකො—අකෙඛන
දිබ්බහිති අකඛිකො—මගධෙ වසති ජතොති වා මාග
භිකො ඉවාදි.

20

භූ රාගා තෙන රතතං තස්සෙද

මඤ්ඤාජේසු ච—2. 8. 9.

තෙන රතතතතාද්‍යජේසු භූ වා හොති කසා
වෙන රතතං කාසාවං—එවං නිලං පිතභිවාදි—න බුඛි-
චතිසස්ස ඉදං මාහිසං, සිඛං—එවං රාජපොරිසං—එත්
අසුමණ්ණානා මාදෙ පුන බුඛිග්ගහණෙන උත්තර
පදස්ස බුඛි—මගධාගතො තග්‍ර ජතො තස්සිසාරො
සො අස්ස නිවාපොති වා මාගධො—කතතිකාදිහි
සුතෙනා කතතිකො, මාසො—බුධො අස්ස දෙවතාති
බුධො—වාසාධරණං අබෙච්ච අධිතෙහි වෙසනාකරණං—
එත් මාසුනිමාදිනා සකාරතො පුබ්බ එ ආගමො—සස්ස
චිත්තං—ගගරෙහි නිබ්බතො සාගරො ඉවාදි.

ජාතාදිනාමිත්‍රියා ච--2. 8. 10.

ජාතාදිසු ඉමො ඉසො ව හොති චසද්දෙන කිසො ව

පවිජා ජනො පවජිමො—මනුස්සජනියා ජනො මනුස්ස
ජනියො—අනො නිසුතො අනතිමො, අනතියො—
එවං අඛිකියො—පුතො අස්ස අනිති පුතතිමො,
පුතතියො—එවං කප්පියො.

නදස්සාභානමියො වෙති ඊයො. චකාරෙන භිතා
දුරෙථි—බනිතස්ස ධානං බංගිනියං, චකිකමනස්ස
භිතං චකිකමගියං.

ආලු නිබ්බහුලෙති ආලු—අභිජිකාබහුලො අභිජිකාලු.

විසෙසෙ තරතමිසිනිසිද්ධා—2. 8. 20.

අතිසයසෙ තරාදයො භොජනි—අයමෙතෙසං අති
සයෙන පාපොති පාපතරො, පාපතමො, පාපිසිකො,
පාපියො, පාපිභො වා.

වුඛස්ස ඡො ඉතිභෙසුති වුඛස්ස ජදෙසෙ—සර
ලොපාදො පකතියගහණෙන පකතාභාවා ඉස්ස එ—
රෙයො, රෙභො.

එවං සහජස්ස සො වෙති සාදෙසෙ—සෙයො,
සෙභො.

නදස්සාභිති වි වෙති වි—මෙධා අස්ස අනිති
මෙධාවි.

එවං නපදිතො සිති සි—විතතං—තපසි.

දණ්ඩාදිතො ඉක්කමි ඉක්කො ඊ ව—දණ්ඩිකො,
දණ්ඩි.

ගුණාදිතො මනතුති මනතු—ගුණවා, පඤ්ඤවා—
සද්දිතා රසො.

සත්තාදිති මනතුති මනතු—සතිවා, භාතුවා.

ආහුසුභාරකමනාමගිති උස්ස අස්—ආයසවා.

සඛාදිතො ණ ඉති ණෙ—සඛො.

නාස්සකතිචමනෙ මයොති මයො—සුචණ්ණෙන
පකතං සොචණ්ණමයං, 'සුචණ්ණමයං වා—පඤ්ඤා
සද්දිතා වුඛි.

ඵතෙසවො ලොපෙ—2. 3. 23.

ඵතතඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵ හොති—
මනොපෙසං.

21

සංඛ්‍යාසුරජනානිකාරො.

මිතිඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵ හොති.

ඵතෙස දුතාපි මෙති මිතිසං දුතා—මිතනං සුරණ්
දුතියො—ඵතං නතිසො.

මනුබෙසඤ්ඤා ඵතාදිනමනාසං ඵ හොති.

තෙසමඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵ හොති.

දිසංඤ්ඤාපෙ—2. 8. 44.

මනුබෙසඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵ හොති.
දිසංඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵ හොති.

අබ්බංගින මනුබෙසඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵ හොති.
දිසංඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵ හොති.

සංඛ්‍යාසුරජනානිකාරො මො—පඤ්ඤා—ඉතියං—
පඤ්ඤාපෙ සුරණ් පඤ්ඤා—ඵතො ඵ දස ඵතාදිනමනාසං

වෙකසානවතාරො ඵතා—2. 8. 40.

සංඛ්‍යානෙ උතතරපඤ්ඤා ඵතාදිනමනාසං ඵ හොති—ඵතාදිනමනාසං—පඤ්ඤා—ඵතං ඵතාදිනමනාසං—
නිසංඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵ හොති.

ඵතාදිනමනාසං ඵතාදිනමනාසං ඵතාදිනමනාසං ඵතාදිනමනාසං—
තෙසං.

මනුබෙසඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵතාදිනමනාසං ඵතාදිනමනාසං—
නිසංඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵතාදිනමනාසං ඵතාදිනමනාසං.

දුතෙස ඤ්ඤා නිසංඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵතාදිනමනාසං.

දුතෙස ඤ්ඤා නිසංඤ්ඤාපෙ ඵතාදිනමනාසං ඵතාදිනමනාසං—
ඵතං.

විසතිදසෙසු බා විසසකුහි විසස බා—බාවිසති—
එකාදසකමං පුරුණේ එකාදසමො.

එකාදිතො දසසතිහි ඉත්ථං ඊ—එකාදසි ඉව්වාදි.

වාදිතො කො තෙනසමථ වෙහි කො—වෙ පරි
මාණහි අසොති විකං—එවං නිකාදි.

සමුහසෙථ කණිණි වෙහි කණ් ව ණේ ව—වනු
සාතං සමුහො මානුසානො, මානුසො වා.

ණේ කතො.

කාලානිමිසුවා සරෙ වානිහ වාකාරෙන ඉසස අසාදෙ
සෙ—වසං, නසං.

එවං භාමපනබ්බුසභාසාදිහි නාහි තා—ගාමනා,
නාගරතා.

22

ණ්ණතතිතා භාවො තු—2. 8. 17.

භාවතේ ණ්ණතතතා හොහති තුසද්දෙන තතතො
ව—සකත්ථාදිසුපි ණ්ණතා සකතේ තා ව.

හොතතාසමා සද්දඤ්ඤාණි භාවො ඡො සද්දවුග්ගිසා
නිමිතතභූතං තාමම ජනි දබ්බං ක්‍රියා භුණේ.

සථා—වඤ්ඤා භාවො වඤ්ඤතං—ඉහ තාමවසා
වඤ්ඤදේදි වඤ්ඤබ්බෙ වතතතෙ, නිමිතතසාරුපානු
ගතව ඤ්ඤාණං—එවං වනුසසතාහති වනුසසජනිවසා—
සද්දදිනා ඊසස රසො—දණ්ඩිතතහති දණ්ඩද්දබ්බසඛඤ්ඤා—
ප. වකතතාහති පවනක්‍රියාසඛඤ්ඤා—නිලතතාහති නිලභුණ්
වසා—එවං ණ්ණදිසුපි සථායොගං ඤෙද්ධං.

ණ්ණතා.

අවණේණි යෙ ලොපථ—2. 5. 14.

යෙ පරෙ අවණේණි ලුප්පතො වකාරෙන ඉකං
රොපි.

ඔවහං නලන්දකාරාහං බ්‍යජ්ජානි චලඤ්ජකාර
 නනනානි සකාරසුත්තානං නාදිනං වාදයො කාරගගහ
 ණෙන සකපහමාදිනො පරසකාරස්ස පුබ්බෙන සහ
 කිචි පුබ්බිරූපව—විනාං—පභිඤ්ඤං, කොසල්ලං, සාම
 ඤ්ඤං, සොහජ්ජං, පොරිස්සං නෙපකකං, සාරූපං,
 ඔසබ්බං, ඔපමමං.

ආත්තව—2. 8. 59.

ඉ උ ඉට්ඨසං ආ හොති රිකාරාගමො ච ථානෙ—සර
 ලොපාදිනා ඉලොපො—ඉසිනො භාවො ආරිස්සං—
 එවං මුද්‍රනා, අරහනා—නාස්ස ඤ්ඤිනා ලොපො—
 පුච්ඡජ්ජනත්තනං—අකිචනමෙව ආකිචඤ්ඤං—කුචිනිසා
 අපචං කොචඤ්ඤං—එත්ථ මුඛාදො වාකාරෙන
 සංයොගනාස්සාපි මුඛි—පදාය භිතං පජ්ජං—ධනාස
 සංවත්තනිකං ධඤ්ඤං—සනිහො සම්මානං සමං—
 ඉලොපො—විසු න මුඛි—දෙවො එව දෙවනා.

ණි විසමාදිහිති භාවෙ ණෙ—වෙසමං, උජ්ජනො
 භාවො අජ්ජමං—එත්ථ උස්ස අතෙහ පරිකාරස්ස ඤ්ඤ
 දිනා අවො.

රමණිසාදිනො කණි ඉති කණි—මාත්‍රඤ්ඤකං.

විභාගෙ ධා වෙති ධා—වකාරෙන සොපාච්චයො
 ච—එකෙන විභාගෙන එකධා—නිපාතනනා සිලොපො—
 පදවිභාගෙන පදසො.

සබ්බනාමෙහි පකාරවචනෙ නු ථානි ථා—තු
 කාරෙන එතනා ච—සබ්බො පකාරො සබ්බෙන පකා
 රෙන වා සබ්බථා—එවං අඤ්ඤාඑතනා.

කිමිමෙහි එනති එං—කාදෙසෙ කථං—ඉ ආදෙසෙ
 ඉත්ථං—එනති යොගවිභාගෙන එං—බහුත්ථං.

අමලිනං මලිනං කරොතිත්තාදුත්ථෙ අභුතනබ්බාවෙ
 ගමන්මානෙ කරහුයොගෙ සති නාවනො ඤ්ඤිනා
 ජ්ජාච්චයො — මලිති කරොති, සෙනං— අභස්මනො

භස්මනො කරණන්ති භස්මකරණං; කථස්ස—අම
ලිනො මලිනො භවතීති මලිතී භවතී; සෙතො—
ථූපව්වයනෙතාපි නිපාතො—අනුතතඛ්‍යාවෙති කි—
සථං කරොහී, සථො භවති—කරතුයොගෙති කි—
අමලිනො මලිනො ජයතෙ.

අවන්තාවනොවන්තාසාහුතස්සඤ්ඤාය වත්තනො
තාසාවන්තාස භවතං අහුතතඛ්‍යාවං පිදුං.

න බි නො.

—:○:—

23

පව පාකෙ—පව ඉති පිතෙ.

භූවාදයො බාතවො—3. 2. 26.

භූ ඉවාදයො සද්ධා බාතවො නාව.

බාහුස්සනො ලොපොනෙකසරස්සෙති කිවි
බාහිනස්ස ලොපො.

බාහුලිගෙහි පරාසවවසාති බාහුමනා තෙකපා
විසප්පසඛෙත වතතිවජාතො.

වත්තමානා හි අතති සි ඵ මි මි නෙ අනෙත සෙ
මිගෙ ඵ මෙහ ඉති තාදිතං වත්තමානාසඤ්ඤා.

කාලෙති අභිභිග්ගතිවිධානෙ සබ්බස්ම වත්තතෙ.

කාලොතිතවත්තමානානාගතක්ඛිප්පකඛණේ

පච්චුප්පනෙතා මතො කාලො ආරච්ඡාතිපිතෙ ක්‍රියෙ.

ක්‍රියාසංඛ්‍යානවිවේඡදෙ කාලොතිතොති ගමස්සතෙ

අනාගතො අනාරම්භෙ ක්‍රියාය නු පතිසතෙ.

අද්දබ්බිසුතං කතනාදිකාරකභ්‍යාමසාසිසං

පදස්මං කතතුකමස්මං ක්‍රියමිවජ්ජති තබ්බිදු.

වත්තමානා පච්චුප්පනෙත—3. 1. 9.

පච්චුප්පනෙත කාලෙ වත්තමානාවිග්ගති ගොති.

තාසාපතිසමෙ.

අඵ පුබ්බානි තිහානිනාං ඡ පරස්සපදානි-3.1.1.

අඵච්ඡානිනං යානි යානි පුබ්බානි ඡ පදානි නානි
නානි පරස්සපදානි නාම.

කතනපි පරස්සපදානි පරස්සපදා—කස්සාපනිසමෙ.

වෙ වෙ පඨමමජ්ඣිමුත්තමපුරිසා—3. 1. 3.

අඵච්ඡානිනස්ස පරස්සපදානමත්තනොපදානම වෙ වෙ
පදානි පඨම මජ්ඣිම උත්තමපුරිසා නාම—සථා—හි
අත්ති ඉති පඨමො පුරිසො—සි ථ ඉති මජ්ඣිමො—ඕ ම
ඉති උත්තමො—අත්තනොපදෙස්සපි—නෙ අත්තන ඉති
පඨමො—සෙ චිගෙ ඉති මජ්ඣිමො—එ මෙහ ඉති උත්ත
මො—කථුපරි.

නාමමහි පසුජ්ජමානෙපි තුලාභිකරණේ

පඨමො—3. 1. 5.

දුලාභිකරණභූතෙ නාමමහි පසුජ්ජමානෙපි අප්ප
සුජ්ජමානෙපි පඨමො පුරිසො හොති.

කස්සාපනිසමෙ—එකමහි වත්තබ්බෙ එකවචනං ති.

කතනපි විකරණවිධානෙ සබ්බස්ථ වත්තනෙ.

භූවාදිතො අ—3. 2. 14.

භූ ඉවාදිති ධාතුති කතනරි වත්තමානාපචම්භිසත්තා
නිඤ්ඤාසො හොති.

එවං යාදිවිකරණ.

පුබ්බාපරභාගථානා භිනනා ධාතුච්ඡානිසො

නිස්සාය පච්චසා හොනති සෙ තෙ විකරණ සිද්ධං.

දො ඔදනං පච්චි—බහුමහි වත්තබ්බෙ බහුවචනං
අනති--සරලොපාදි—තෙ පච්චති.

පසුජ්ජමානෙපි තුලාභිකරණේ වාසිකාරො.

තුලෙහ මජ්ඣිමො—3. 1. 6.

තුලාභිකරණේ තුලෙහ පසුජ්ජමානෙපි අප්පසුජ්ජමා
නෙපි මජ්ඣිමො පුරිසො හොති.

භි. පච්චි; තුලෙහ පච්චි.

අමෙහ උත්තරො—3. 1. 7

තුලාඛිකරණේ අමෙහ පසුස්මානෙපි අපසුස්මානෙපි උත්තරො පුරිසො හොති.

අකාරෙ දිශං නිමිමෙසු—3. 3. 21.

භ්‍යාදිස්මිකාරස්‍ය දිසො හොති—අහං පවාමි, මයං පවාමි.

පරිනාමනොපද්‍යනි—3. 1. 2.

අභිභවතිතං යාති යාති පරාති ජ පද්‍යනි තාති තාති අත්තනොපද්‍යනි නාම.

කානාදි මෙහි අත්තනොපද්‍යනි—සෙසං පුබ්බිව—සො පච්ඡෙ, තෙ පච්ඡෙහ, නිං පච්ඡෙ, තුමෙහ පච්චි හෙ, අහං පචෙ, මයං පවාමෙහ.

අත්තනොපද්‍යනි භාවෙ ච කම්මනි--3. 2. 22.

භාවෙ කම්මනි ච අත්තනොපද්‍යනි හොන්ති.

භාවකම්මෙසු සොති යො.

තස්ස ච්චග්ගස්සකාරවිකාරනිං

සධානිනස්ස—3. 2. 10.

තස්ස සප්පච්චස්ස ධානිකොන සත්ථ සථාසම්භවං. ච්චග්ගස්වා හොන්ති—ඉධ ධානිනස්ස ච්චග්ගාදිත්තා තාදිසෙ කතෙ විතං.

අත්තනොපද්‍යනි පරස්සපද්‍යනිං--3. 4. 87.

අත්තනොපද්‍යනි කම්ම පරස්සපද්‍යනං යනති.

තෙන තසා මයා වා සො ඔදනො පච්චති, පච්චිතො වා—තෙ පච්චිතෙහ, පච්චිසෙ, පච්චිහිතෙ, පච්චෙ, පච්චාමෙහ.

භාවෙ — භූසත්තායං—ඉධ භාවො කාරකාථෙසො සුඛො ධානිකො—තස්සෙකත්තා එකච්චනමෙව—තථ පථවිදුරිසෙ එව හොති—තෙන තසා මයා වා භූසත්තං—තස්ස තච මම වා සම්මති භවනස්සත්තො.

ආබාහප්පච්චිසා සබ්බෙ භවෙසුං සාධනත්තසෙ
කත්තා කමම භාවො ච සාධනානිධි වුච්චරෙ.

සකමමකමනා ධාතුමනා කන්තුකමෙසු භොරනි හෙ
න භාවෙ කමමරහිතමනා කන්තුභාවෙසු නාපරෙ.

කමොචචනිච්ඡාසං න විරුප්ඛානි සකමමකා
භාවෙපි තං යථා ගෙගෙ දෙවදහෙත්ත පච්චතෙ.

සත්තමපි වහතුමිච්ඡා න කාපාසත්තමපි සා භවෙ
තං යථානුදරා කඤ්ඤා සමුද්දෙසු කුභිකානි ච.

උපසංගවසා කොචි අකමොමාපි සකමමකො
යථාහිතුයතෙ රාගො නාපසෙන මහිබිනා.

කන්තුචාචනි ධාතුමහි යසම්. කමමං ගවෙසුත්තෙ
සකමමකොති සො ඤෙය්‍යා නබ්බිරුධො අකමමකො.

තථා හි සො පචනිති වුත්තෙ පාකක්ඛියාස සඛක්ඛිය
මානං කිං තතති ඔදනාදිකං කමමං ගවෙසුත්තෙ, සො
භවනිති වුත්තෙ තු භවනක්ඛියාස සඛක්ඛියමානං කිං
තතති න කිමපි කමමං ගවෙසුත්තෙ, නාදිසසඤ්ජයාහි
සුභාවාභාවා—තථාඤ්ඤාහු.

24

පචමි තු අනතු හි ථ මි ම නං අනනං සුඤ්චිභො
ථ ආමසෙති නිදානං පචමිසුඤ්ඤා.

ආණ්ඩනසිද්ධිනුත්තකාලෙ පචමි--3. 1. 10.

ආණ්ඩනාසෙථ ච ආසිඨාසෙථ ච ගමාමානෙ පච්චුප්ප
තෙන කාලභෙදමනාමසිඨා වා පචමි භොති.

තිසොගං ජඤ්ඤා ආණ්ඩනං ආසිඨං ඉඨපත්තං
අනුත්තකාලො සාමිපෙ වුත්තො කාලොධි ඉච්ඡිභො
අවුත්තො වා ගගෙතබ්බො පච්චුප්පනනාදිභෙදකො.
අප්පච්චිසො—පචතු, පචනතු.

හි ලොපං චාති හිස ලොපො වා—පව පවාහි—
පකෙක දිසො—පවථ, පවාමි, පවාම—අත්තනොපදෙ—
පවතං, පවතනං, පවසසු, පවවිහො, පවෙ, පවාමසෙ—
කමම ශ්‍රී පව්වතං ඉප්පාදි—කප්පුසමං යොව විසෙසො.

භාවෙ—භූසතං—ඉතො පරං කමමභාවෙසු නිසානු
සාරෙත සේදයං.

25

සත්තමි එසා එසුං එසාහි එසාථ එසාමි
එසාම එථ එරං එථො එසාචිහො එසාං එසා
මෙහි එසාදිතං සත්තමිසසුසු.

අනුමතිපරිකප්පෙසු සත්තමි—3. 1. 11.

අනුමතාචෙ පරිකප්පෙච අනුගතකාලෙ සත්තමි
හොති.

යං කිම් කත්තමිච්ඡිකමසේදසු සදනුමසුසුති—
සානුමති පරිකප්පො කත්තමිච්ඡියො මහො.

සද්දිනා එසාසු එආදෙසො වා—පවෙ පවෙසා,
පවෙසුං, පවෙසාහි, පවෙසාථ, පවෙසාමි, පවෙ
සාම—අත්තනොපදෙ—පවෙථ, පවෙරං, පවෙථො,
පවෙසාචිහො, පවෙසාං, පවෙසාමෙත.

පමිම් සත්තමිතසං පුබ්බාවර්ගසසුසු.

26

පරොක්කා අ උ එ ආ අ මහ ආ රෙ චො චිහො
ඉ මෙහි අභ්‍යාදිතං පරොක්කාසසුසු.

අපච්චකෙක පරොක්කාතිතෙ—3. 1. 12.

අකමිත්ථිසං තනතිසිතං පච්චකං න පච්චකං
අපච්චකං, තසමි අපච්චකෙක අතිතෙ කාලෙ පරොක්කා
හොති.

කව්‍යාදිවර්ණිකානුමෙකරණානං මෙතාමොති
සසාරයා ආදියා විතං—පපව, පපවු, පපවෙ.

ඉකාරාගමො අසබ්බධානුකමි—3. 4. 35.

බසජනාදො අසබ්බධානුකමි ඉභාමො.

සීසතනති සතාමි පච්ඡි වහතමානා සබ්බධානුක.
තදසොදො අසබ්බධානුකං—පපවිත්, පපව, පපවිමන—
අතනනෙපදො—පපවිත්, පපවිරො, පපවිත්තො, පපවි
හො, පපවි, පපවිමෙන.

27

සීසතනති ආ උද ඛි කථ අ මහා කථි ත්ථං සෙ මිතං
ඉං මහසෙති ආආදිනං සීසතනතිසොදො.
අපච්චිකෙති අතිගොතෙව.

හිසොපපහුති පච්චකෙති සීසතනති—3. 1. 13.

සීසොපපහුති පච්චකෙති වා අපච්චකෙති වා අතිගො
කාලෙ සීසතනති ගොති.

අකාරාගමො සීසතනතිජ්ජනතිකාලාතිපතතිසුති
ධානුතො පුතො සවිති අකාරාගමො—අපවා, අපවු,
අපවො, අපවත්, අපව, අපවමනා—අතනනොපදො—
අපවත්, අපවත්ථං, අපවසෙ, අපවවිතං, අපවිං, අපවා
මනසෙ.

28

අජ්ජනති ඊ උං ඛි කථ ඉං මහා ආ උද සෙ මිතං අ
මෙති ඊආදිනං අජ්ජනතිසොදො.
අතිගොතෙව.

සම්මොච්ඡනති—3. 1. 14.

අජ්ජපහුති සම්මොච අතිගො කාලෙ අජ්ජනති ගොති.
අපවි—සද්දායා රයො අපවි—අකාරාගමානාවෙ පවි.

සබ්බිකො උං ඉංසු—3. 4. 23.

සබ්බිකානුභි උංචිභන්ධස්ස ඉංසුචාදෙසො හොති—
අපච්ඡි අපචුං, අපචො—ඉකාරාගචො—අපච්ඡි, අප
චිං, අපච්චො—අනතනොපදෙ—අපචා, අපචු, අපච්ඡෙ,
අච්චිහං, අපච, අපච්චෙහ.

පච්ඡිමොතිකරණියා සාමො අඛමුක්ඛස්ස වා
කාලො සිසානාජ්ජනනො වෙසාකරණදස්සනං.

29

භවිස්සන්ති ස්සාති ස්සාති ස්සාති ස්සාති ස්සාමි ස්සාම
ස්සාමහි ස්සාමහි ස්සාමෙ ස්සාමිමෙ ස්සං ස්සාමෙහති
ස්සාතාදීනං භවිස්සන්තිසඤ්ඤා.

අනාගතෙ භවිස්සන්ති—3. 1. 16.

අනාගතෙ කාලෙ ගමාමානෙ භවිස්සන්තිච්ඡන්ති
හොති.

ඉකාරාගචො—පච්ඡස්සති, පච්ඡස්සන්ති, පච්ඡස්සයි, පච්
ඡස්ථ, පච්ඡස්සාමි, පච්ඡස්සාම—අනතනොපදෙ—පච්ඡස්සනෙ,
පච්ඡස්සනෙහ, පච්ඡස්සසෙ, පච්ඡස්සච්ඡෙ, පච්ඡස්සං,
පච්ඡස්සාමෙහ.

30

කාලාතිපන්ති ස්සා ස්සංසු හෙහ ස්සාති ස්සං ස්සාමහි
ස්සාති ස්සංසු ස්සාමෙ ස්සාමිමෙ ස්සං ස්සාමෙහති
ස්සාදීනං කාලාතිපන්තිසඤ්ඤා.

ක්‍රියාතිපතොනතිනෙ කාලාතිපන්ති—3. 1. 17.

ක්‍රියාතිපතනමනෙහ අතීතෙ කාලෙ කාලාතිපන්ති
හොති.

විරුධසන්තිධානා වා හෙතුචෙක්ඛලකොපි වා
ක්‍රියාසාහචනං සත්තං ක්‍රියාතිපතනමිච්ඡිනං.

අකාරිකාරාගමො—සචෙ තදිබිඳුබං න භවෙය්‍ය තදුප
කරණං වා ලභෙථ අපවිසයා, අපවිසයංසු, අපවිසයෙ,
අපවිසයථ, අපවිසයං, අපවිසයමහා—අත්තනොපදෙ—අප
විසයථ, අපවිසයංසු, අපවිසයෙ, අපවිසයවිහෙ, අපවිසයං,
අපවිසයාමහසෙ.

31

පවතනං පයොජයනිත්‍යයේ.

බාතුහි ණෙ ණං ණපෙ ණපයා

කාරිතානි හෙවිතේ—3. 2. 7.

හෙවිතේ ගමමානෙ බාතුහි ණෙආදයො හොනති
තෙසං කාරිතසඤ්ඤා ව.

කාරිතානං ණො ලොපනති ණලොපො.

අසංයෝගනාසය වුඨි කාරිතෙති වුඨි.

බාතුපච්චයෙති විභවතිශ්‍යො—3. 2. 24.

බාතිතේ නිද්දිබෙති බාදිකාරිතනෙති පච්චයෙති
විභවතිශ්‍යො හොනති ත්‍යාදයො—පාවෙති—පරලො
පෙ—පාවෙනතිත්‍යාදි—අභවිභවතිසු ඤෙය්‍යං.

අකමමකාපි හෙවිතේපච්චයනා සකමමකා

තං සථා භික්ඛු භාවෙති වග්ගං රාගාදිදුසකං.

භූවාදි.

32

රුහි ආවරණේ.

අ ඉනේව—

රුබාදිතො හි ධනනිත පුබ්බව—3. 2. 15.

රුබාදිති කතාරි අපච්චයො හොති බාතිත්‍යා පුබ්බ
විත්වාගමො ව.

රුකිති, රුකිත්‍යාදි—අභවිභවතිසු හෙවිතේපි
ඤෙය්‍යං—තදුපරි.

රුබාදි.

33

දිවු කිලාදිමහි.

දිවාදිනො යොති කතාරි යො.

නසෙසනාදි පුබ්බරූපනොච්ච.

යථා නතාරි ච—3. 2. 13.

යථා භාවකමෙසු සප්ථසසාදෙසො හොති තථා කතාරිපිති සකාරස්ස පුබ්බරූපො චො.

මිත්තෙ—දෙබ්බස්ස මෙතනු වකාරෙන චචසං—දිබ්බ නි, දිබ්බගාහිතාදි.

දිවාදි.

—:(°):—

84

සු සවනෙ.

සවාදිනො ණු ණා උණා මෙති කතාරි ණුවා දයො.

අසෙසස්ස මෙතිහ වකාරෙන ණුස්ස වුඛි.

සුණොති—උලොපො—සුණගාහිතාදි

සවාදි.

—:○:—

85

කී දබ්බපිතිමයෙ.

කිසාදිනො නාති කතාරි නා.

සද්දදිනා ඊස්ස රස්ස*—කිණාති, කිණගාහිතාදි.

කිසාදි.

—:○:—

86

හෙ උපාදානෙ.

හොදිනො පසංඝිභාති කතාරි පස ඡිභා ච.

* “කිකො නාපථසසකාරස්ස ඡිහ්ගාච.”

භික්ෂු සෙ සෙසං සෙදාදෙසො—සෙසංති.

හලොපො ණ්ණාමිතිං වාචනකස්ස හස්ස ලොපො—
ගණ්ණාති, ගණ්ණනාතිනාදි.

ගහාදි.

87

කර කරණේ.

තනාදිතො ඕසිරි—3. 2. 20.

තනුඉච්චිවමාදිති වාතුති තතතරි මසිරා භොනති—
කරොති—සද්දිනා වාතුරස්සලොපො—කසිරති.

උත්තමොකාරොති මස්ස උත්තං වා.

කරස්සකාරො භෙවති වාචකාරස්ස උත්තං වා.

රලොපො—උස්ස වො—චිත්තෙ ඛමසං—කුඛිනති,
කරොනති වා—අත්තකොපදෙ—කුරුතො, කුඛිතො
ඉමාදි.

කථෙම—සො.

ඉමණ්ණාගමො වාති ඉ ඊ ආගමො වා—ස්ස
චිත්තෙ—කරිසංතො, කරිසංතො—පකෙඛ රලොපො—
කසංතො.

වානේව.

කරස්ස කාසනනිමර්ජනනිමිති—3. 4. 10.

අජ්ජනනිමිති පරෙ කරස්ස කාසාදෙසො වා හොති—
සද්දිනා ඊස්ස රස්සෙ—අකාසි අකරි, අකාසුං අකරුං
ඉමාදි.

ලොපො ගමිස්සනනිමිති ස්සස්සෙවෙව.

කරස්ස සප්පමමස්ස කාහොති කරස්ස කාහො
ස්සස්ස ලොපො ව —කාහති, කරිස්සතිනාදි

තනාදි.

—i;—

88

වුර ඵෙසො.

කාචිනානිච්චො.

වුරුදිනො ඤො ඤායා—3. 2. 21.

වුරාදිහි, ඤො ඤායා විකරණො නොනති තෙසං කාරිත සඤ්ඤා ව.

ඤාලොපො වුඤ්චි—වොරෙතිතාදි.

වුරාදි.

—:—:—

89

නොනතුම්ච්චිතිතානේ.

භුජ පාලනසාවකරණේසු.

ඛ ඡ සා වාචේව.

භුජ ඝහි හර සු පාදිති තුම්ච්චේසේසු ච*—3. 2. 3.

භුජාදිහි තුමනාසතිතෙසු ඉච්ඡේසේසු ඛ ඡ සා වා නොනති.

කච්චාදිච්චි ඤානමෙකසසරානං චෙහාචොති සසරස්ස ආදිස්ස විතතං.

සුඛෙඛාබ්භාසොති විතො පුබ්බස්ස අබ්භාසසඤ්ඤා.

දුතිස්චතුස්ථානං පඤ්චනානිඤාති අබ්භාසස්ස චතුස්ස හස්ස හතිසො බො.

කො ඔච්චි චෙති වාචිතනස්ස කො—වුභුකඛසඤ්ඤො ඛානුපප්පච්චසෙහි විහරතිකොති වුතතතා තාදි—වුභුකඛති, වුභුකඛනතිතාදි.

ඵචං සස අදනෙ—ඡෙ, විතතාදි.

කචගගස්ස චචගෙහාති අබ්භාසස්ස සස්ස ඤො—දුතිඤාදිතා කසස්ස හතිසො ඡෙ.

අනනස්සිච්චි ඤානාලො වාති අබ්භාසනස්ස ඉ.

* චසඤ්ඤාතිතං විපදමිදමිතිව කෙවි.

බ්‍යජනිතනස්ස මො ජස්සව්වසෙසු වානි බානිතන
ස්ස මො—ජිසව්ජනි.

හර හරණේ—හරස්ස ගිං සෙහි ගිං—හස්සජොති
රෙ—ජිගිංසනි.

තුමිව්ජජොසව්නි කිං—භුජ්නමිව්ජනි.

අභිච්ඡන්තිසු හෙතිරෙථ ච සෙද්ධං—නද්දිපරි.

පබ්බතමිව අත්තානමාවරනි කරොතිත්තරෙථ.

ආය ථාමනො කත්තුපමාථාද්වාරො—3. 2. 4.

උපමිසතෙතෙතෙත්තුපමානං, කරතුස්ස උපමානමා
දුතිසත්තා නාමමා ආචාරෙථ ආයො හොති—තෙසං
ගහණෙන චිත්තනිලොපො—සරලොපාදි—පබ්බතාස
සද්ද පුබ්බව න්‍යාදි—නද්දිපරි—පුබ්බතාසනි යොගි.

පුත්තමිවාවරනිත්තරෙථ.

ඊශ්වරමාථා ච—3. 2. 5.

උපමානා දුතිසත්තා ආචාරෙථ ඊයො හොති—පුත්ත
සනි සිස්සං ගරු.

අත්තනො පත්තමිව්ජනිත්තරෙථ.

ථාමමහානතිව්ජරෙථ—3. 2. 6.

නාමමා දුතිසත්තා අත්තනො ඉව්ජරෙථ ඊයො හොති—
පත්තසනි ගිහු.

කාචිනාතිරෙථ.

බාතුරුපො ථාමසො ණයො ච—3. 2. 8.

බාතුරුපො බාතිරෙථො සො ච විසුඛො හොතිත්තාදි,
බාතුරුපො සනි ස්සාද්දානා නාමනො ණයො හොති
කාරිතසසද්දා ච.

විසුඛා හොති විසුඛසනි රත්ති.

දළ්භංකරොති දළ්භසනි චිත්තං වුති.

හානිනා අතිසකමති අතිසත්තසනිත්තාදි — අති
පුබ්බො.

සං තිකාලං තිපුරිසං ක්‍රියාවාමි තිකාරකං

අත්තිලිත්තං චිව්වනං තද්ධස්සත්තනි වුච්ඡති,

ආබ්‍යානං.

40

ණදයො තෙකාලියා—4. 2. 1.

ණදි දුතියප්පදනප්පලියා කාලතතයෙ දඬබො.

අඤ්ඤා නිත්—4. 1. 23.

කිලේභඤ්ඤා ණදයො පුප්පභුතයො ච කිත්ඤ්ඤා
භොග්ගි.

කතතරි නිත්—4. 1. 6.

කිත්ඤ්ඤා කතතරි දඬබො සථානග්ගි කචි කමොදි
පුපි—පුඤ්ඤා අකාසි කරොති කරස්සති වාතාසේ.

ධාතුයා කමොදිමගි ණ—4. 1. 1.

කමෙම ආදෙ සති ධාතුතො ණ භොග්ගි.

නාටිතං විස ණානුබ්බොගි කාරිතෙව කතෙ ණ
ලොපො වුචි—නොසංගහණෙන විභසතිලොපො.

කිතකාභිධෙසාලියා ඉප්පවණණා වරාදිතේ

අප්පලියො ණ දුතියො ඉප්පලියො පුටෙ සිප්ප.

පු වාකතතරි භාවස්මිං කිවා නො ච නප්පංසකෙ

තවාදිකඛතතුවග්ගා තු අලිභා වාචිතතතයො.

නාමමිවකතෙ සාදි—පුඤ්ඤාකාරො, පුමා—ඊමගි—
පුඤ්ඤාකාරි, ඉච්චි—පුඤ්ඤාකාරො, තුලං.

ධාතුයාතාසිකාරො—කමොදිමගි අ ඉච්චෙව.

සබ්බතො ණවුච්චාචි වා—4. 1. 4.

කමෙම ආදෙ අනාදෙ වා සබ්බධාතුති අකාරො ණවු තු
ආචි ච භොග්ගි—විතතං—තං කරොතිති තාකකරො—
සඤ්ඤාසං විභතතාලොපො—දිපඛකරොමොදි—නි පාපු
ණ්හෙ, විපුබ්බො—උපසභ්ගා ධාතුතො පුබ්බිභාගා ඵව
දඬබො.

අසංයෝගනාසාස වුච්චෙව.

අඤ්ඤාසු මෙති අසංයෝගනාසාස ධාතුසිවණණු
වණණානං වුචි.

එ අනාති සරෙ එසා අයො—විතෙති සිකඛසතිති විත
යො—ධාතුනමනෙකත්තො ඵව නිතාසමිං ධාතුවගි
සනතමෙව සිකඛත්තං විසරෙස්ස ජෙතෙග්ගි—තථා හි.

සත්තමෙව හි නිලාදිවණ්ණං දිපාදයො විස
ධාතුසම් සත්තමෙවහිං උපසග්ගා පකාසකා.

තථාසද්දත්තු.

බ අව සරෙහි ඔස්ස අවො—හවො—වර වරණේ—
සංවරො.

වරසරා දරවරා ගමුසමු සතහතා
නදමද රණ්හතා ජපාදයො වරාදයො.

ණමි හිංසෙව.

ආකාරණානුමායො—4. 4. 4.

ණුභුබ්බො පරෙ ආකාරණානුමානමනාස්ස ආයො
ගොති—අභිතිබ්බො අනුබ්බො.

අනිකාසුණ්චුනිනි සුණ්චුනං අනකා—ද දනෙ—
අනනදයකො.

නෙ ආවාසා කාරිතොති එවනං ආයආවා—නායකො,
සාවකො.

කර්ණං ච නතං තුසමිනි තුමහි ධාතිනාස්ස නො—
කතා—සත්ථාව—දිස පෙකකතෙ—සද්දිතා ඉස්ස අතං—
ගයදසාචි—දඬිව—රුජ හතෙ.

විසරුජසද්දිතො ණ ඉති ණො.

කතා චජානාති ණුභුබ්බො පරෙ ධාතිනානං
චජානං කතා—රොගො.

භාවෙ වෙහි භාවෙ ණො—පවනං පාකො—ඉහ ච
කමුචාවචනිචජායං භාවෙපි ණුභුබ්බො—“කිතකාභි
තිතො භාවො දබ්බිමිවෙ”හි සද්දා බජුචචනච ගොති—
පාකා.

ගමු සප්පගහිමහි.

සී වෙහි සී.

ධාතිනාස්ස ලොපො සීමහි සීමහි ධාතිනා
ස්ස ලොපො.

සීලොපො වෙහි සීස්ස ලොපො.

සබ්බගො, අභිනු.

41

වර ගතිමගි.

තසසිලාදිසු ඡායාටි ව—4. 1. 9.

ධාතුහි තසසිලාදියෝසු ඡායාදයො හොන්ති—ඉති. සිලෙන වරති, තං ධම්මො, තස්මිං සාධු වා බුහුන්වාරි තාදි—සිලං සභාවො, ධම්මො ආචාරො, සාධු කුසලො. සුස සංගෙ.

සද්දකුඛවලමඡන්ධසරුවාදිහි සුති සු—සොසති සිලෙනාති සොසනො—එවං වසිති වසිත්තෙන—වසිත්තො.

පාරාදිග්‍රමිමහා රු—4. 1. 11.

පාරාදිහි පරසමා ගමිධාතුනො තසසිලාදිසු රු හොති.

රමිති රතෙනා රුදි ජො—4. 1. 16.

රාත්‍රධනෙහි පරෙ සබ්බො ධානිතෙනා තෙන රෙන සහ නො හොති ලප්පනිත්තයො—පාරගු.

හික්ඛ සාවතෙන.

හික්ඛාදිජො ඛෙති රු—සද්දනා කිම් රසො—හික්ඛ—එවං සද්ද අවබොධතෙන—විසද්දානාදි.

42

භාවකමෙමසු නිබ්බානිසාති තබ්බො අනියො ව.

ඉකාරාගමො අසබ්බධාතුකමිහිති ඉආගමො.

නිබ්බානෙ චකාරෙන කිව්වනා නාමංව—භවතං භවි තබ්බං භවතිසං.

අගනස්ස කරස්ස ච නගනනෙව්ව.

තුනතුනාතබ්බසු වා—4. 5. 14.

තුමාදිසු කරනනස්ස නො වා හොති—කරිසතිති කතන බ්බො කරණියො—එත්ථ රහාදිජො ඡා* ඉති න ස් ඡෙයා.

* “රහාදිජො නො ඡා” ඉති ච කෙසම් පාඨො.

සාක්ෂියනො නාසා පිණො වෙතිහ වකාරෙන නසා
රණො—දළබිං.

ණො වෙති භාවකවෙමසු ණො—වසදාගහණෙන
නසාපරවයො ව—ඉආගමො—කරණං කතනබ්බං වා
කාරිසං, සද්ධාසං.

වද වද ගම සුජ් ගරභාකාරදිහි

ජ්ජම්මගහසෙහසහ ගාගෙ වා—4. 1. 21.

වදදිහි ආකාරනොහි ව පරසා ණොසා ජාදසො
බාහිකෙනන සහ හොනහි ගරහසා ව ගාරො වා.

වද වචනෙ, වජ්—ගරහ නිජ්ජං, ගාරහං—පා
පානෙ, පෙයං.

කරමහා පිවෙවති පිවො—රාදිලොපො—කිචං.

48

නිජ්ජදිහි සුති භාවකවෙමසු සු.

ගහණං සද්ධං—විසු නසා ණො.

කතනුකරණසදෙසෙසු වෙති සු, වකාරෙන සමා
ද්ධාපාදනෙසුපි — පදෙසොනාධාරො—රජං ගරහිති
රජෙගරණං, නොසං—ඵනෙසමො ලොපෙති ඔ.

යෙන පහරහති නං පහරණං—ආස උපවෙසනෙ—
යසම් ආසහති නං ආසනං—යසා සමා පදිසනෙ නං
සමපද්ධනං—යසමා අපද්දති අපෙති නං අපාදනං.

සසද්ධං ද්ධානො ඉ ඉති ඉ—ද දනෙ—ආපුබ්බො—
ආදිසතිහි ආදි—ධා ධාරණෙ—උදකං ද්ධාතිහි උදධි—
සද්දනා කලොපො.

ඉතිසමතිසමො වාහි ඉතිසං අකාරො හි සු ව වා—
ජර වයොහානිමග්—ජරතිහි ජරා—පුත ආ—මන සද්ධං.

ගමබ්බහනරමාදිනමනොනාති හෙ තිමග් ව
බාහිනාලොපො—මති—විති විනාසං—වෙනසතිහි
චෙයනා.

ඊසදුසුහි බ—4. 2. 11.

ඊසාදිහි පරෙහි වාතුහි බො හොනි—සද්දිනා බලො
පො—ඊසං කර්සනිහි ඊසකකරං--එවං දුකකරං, සුකරං.
සමාදිහි එමාහි එවා.

සමු උපසමෙ—සද්දිනා උසා අ-න වානිකකලො
පො—සමෙහිහි සමපො—හි හයෙ—සසමා සාසහා
සො හිමො.

ඉමමිව නං පසාහිකාහෙ ඉමසද්දුපපද දුස පෙකබ
නෙ ඉමසමා කිවිහි වානිකකසු ලොපෙ සමුනෙත—

ඉගතමනිඑසාභාවනාසාරො දිසං කිවි
දුසසස ගුණං දෙ රං සකබි ව—5. 6. 19.

අයකානං ඉම අමග කිං එත සමාන ඉවෙසං ඉ ව
කි එ ස ඉවාදෙසා හොහානි කෙසමසාසාරසා කිවි
දිසො, දුසසසුකාරසා ගුණො ඉසාරො, දසා රො, වානි
කසා සො කෙබා ඊ ව.

ඊදිසො—එවං සාදිසො කාදිසො වාදිසො කිදිසො
එදිසො සාදිසො—දිසාභාවෙ—සදිසො—එවං රාදෙසෙ
ඊරිසො ඉවාදි—කබාදෙසෙ ඊදිකෙබා ඉවාදි—ඊකාරා
දෙසෙ කතෙ ත රාදෙසො සසා තු දිසො නිවිමං—ඊදි
වාදි—ඉග එමනං වුනිහි ගතිතහතා ගුණොති ඉසාරාදි.

41

හි.

අනිතෙ නානවහතානාමිහි අනිතෙ නො තවනතු
කාමි ව—රසො—අහොසිහි හුතො, හුතවා, හුතාමි.
නානසාහෙව.

හුජාදිනාමනෙතා නො වි ව—4. 3. 8.

තාදෙ පරෙ අභද්දකොසා දුපතෙ පරසා විතත—
අභර්හි අනෙතා, අතතවා, අතතාමි.
ජන ජනතෙ.

තො හොති—බුධ බොධනෙ—අබුජ්ඣි බුජ්ඣති බුජ්ඣස්ස
තිති වා බුචො.

තර තරණෙ,

නරාදිති ඉණිණොති තස්ස ඉණෙණා ධානිකාලො
පො ච—තිණෙණා.

45

වනභාගො මානනා—4. 2. 16.

පච්චුප්පනෙන ධාතුතො කනතුකච්චභාවෙසු මානො
හොති කතතර් අනෙතා ච—සහ බමාසං—සහමානො.

හවිසරිසරිසා ලො වාති සෙ හවිසරිසරියො.

තෙන සසගමානො, අසමානං, ගච්ඡං.

ගම්ස්සනොනා චේත්තා වා සබ්බාසවිති මස්ස චේතා.

හවිසසති නාමිදංඤානේව.

සෙසෙ සසනතුමානානා—5. 6. 32.

සෙසොති අපරිසචනො—සම්ප්පතිකාලෙ කච්චිත්තේ
පසඳෙ සෙසරෙථ සංආදයො හොති.

කච්චං කරිස්සතිති කච්චං කරිස්සං, කරොනො, කරු
මානො, කරානො වා චජ්ඣි—පුබ්බරුභෙ සිලොපො.

අකඛරෙති කාරං—4. 4. 13.

අකඛරවාචිති සඳෙහි සකරෙථ කාරො හොති.

අ එව අකාරො—එවං කකාරො රකාරො ඉච්චාදී.

ධාතුතො සකරෙථ සද්දිනා ඉ ච ති ච පච්චසා කාන
බ්බා—ගමු ඉච්චසං ධාතු එව ගමි—එවං කරොති—කතා
දිකො ඔ.

46

ඉච්චේස්ස සමානානානුකෙස්ස නච්චත්තං වා—4.2.12.

එකකතනුකෙස්ස ඉච්චේස්ස ගමාමානෙස්ස ධාතුති
කතතර් තච්ච තුං වා හොති.

නවවෙනුවාදිසු නාති කරණ කා - කාතවෙ ඉවිජනි
කාතුං වා-සො කරොති සො එව ඉවිජනිතෙකකතතු
කතා-සාසාදො වකාරෙන තුමිපච්චයස රඬුවාදෙසෙ-
දසුං.

අරහස්සකාදිසු වෙති අරහාදුසෙසු තුං-නිඤ්ඤ
තාසං-නිඤ්ඤමරහති.

පුබ්බකාලෙකකතතුකානාං

තුනානානානා වා-4. 2. 15.

සමානකතතුකානං ධාතුනං මජ්ඣෙක පුබ්බත්ථියාවාපිති
ධාතුභි තුන නිවන නිව වා ගොහති.

කාතුන ගවිජනි, කනිවන, කනිව වා.

‘පිච්චා පිච්චා වජනි’තඤ්ඤ පරාපෙකකාය පුබ්බත්තං-
ධා ගතිනිවුත්තිමගි.

ධාපානමිථ වෙති ධාසං ඉ පාසං ඊ ව.

වාකාරෙන භින්නකතතුකෙසුපි වදන්ති-සථා-සිහං
දිස්වා හසං උපපජ්ඣතිතඤ්ඤ.

එත්ථ දිසා ස්වානස්වානනලොපො වෙති තුනාදිනං
ස්වා ධාතිනනලොපො ව.

සද විසරණදිමගි.

දධනනනො සො තිවිති තුනාදිසු යාගමෙ සවන
මාදිනා සසකාරසං දසං ජෙ-නිත්තං-ඉආගමො-
සජ්ජනි.

සථා කතනි වෙති සසකාරසං ධසං කො-
බුජකිනි.

සබ්බෙහි තුනාදිනං සොති යාදෙසො වා-කර්ම
කත්තුනෙවාදි.

දිස උචාරණේ-පුබ්බරූපවෙති යෙ පරෙ පුබ්බ
රූපං-උද්දිසං.

දජ්ඣනති පුබ්බකතොපපදා ගහ ඉච්චසමා සද්දිනා
ණමිපච්චයො තස්මා ගහසානුපපයොගො ව කතන

බේබා—විභවතිලොපො—දළුගහානං ගණ්ඨානි—දළුගං
ගණ්ඨානිකායො—එවමඤ්ඤමිති ඤෙය්සං.

එකාදිතො සකිසසා නිප්පත්තං—5. 6. 23.

සකිසති වාරං, එකාදිති සකිසසස අතෝ කචන්තුං
පඤ්ඤො හොති—එකසමි. වාරෙ එකකචන්තුං—එව.
විසඤන්තුං නිකඤන්තුමිතිදි—විභවතාලොපෙ තු තිණි
කචන්තුමිතිදි.

ලිභං බාලපබ්බොධත්. වුත්තං යෙහෙය්වුත්තියා
විසෙසො තත් සබ්බත් ඤෙය්සො විඤ්ඤාති පාප්‍රිහො.

කිහිකො වුපෙකො.

—:○:—

47

ඒ කාරකානි සාමි ච වුත්තානුත්තාසකභෙදතො
චිධාථ වුඤ්ඤෙර භෙදෙ විභවතීනච වුච්චිතො.

සමාසනචිතාබ්‍යානකිතකා සත් ඡයරෙ
සො අතෝ කපිහො තෙහි අවුත්තො තදපරො භවෙ.

වුත්තෙ කචමි. දියාමිසමි. ලිභතෝ පඨමා සියා
අවුත්තෙ තු භවහ්‍යඤ්ඤා දුග්ගාදි සථාරහං.

කරොති කිරිසං නිප්ථාදෙනිහි කාරකං—නිරිසානිත්ථ
නතිනිමිසනභ්‍යාසො—කාරකසද්දෙ වුච්චිතො කතා
රං අවුච්චිතො කචමි. දිච වදනි—තථා හි සබ්බො සඤ්ඤා
වොහාරො වුච්චිතො වුච්චිතො වෙසන විධා වහ්‍යතෙ—සථා-ගහාසං.
නහානං ගහාසං සසහති ච—ගහාසද්දෙන පුබ්බෙ ජල
පපවාහො වුච්චිතො පච්චිකෙත තු තංසමිපො.

48

තත් වුත්තකමි. තාව-ආගතසමිණෝ විහාරො,
සාහිකො ආහාරො, සුදෙන මදතො සමිපො, බුද්ධින
දෙසිතො ධම්මො—එත් සමාසනචිතාබ්‍යානකිතානං.
කමිති විග්ගහ්‍යා තෙහි කමි. වුත්තානං වුච්චිතො—

සථා ඔදනං පච්ඡිත්තාදො ඔදනසංඛාතං කමමං දුතියාස
 චූත්තභග්ගි පුත්තසායා වග්ගඛිංසාත්ථිසෙසසාහාචා න
 දුතියා, තථාත්‍රාපි සමාසාදිති එව විහාරාදිතං කමමානං
 කපිත්තභග්ගා න පුත්ත තප්පසාසිකා දුතියා සියා—විභග්ගි.
 විතා වග්ගං නිද්දිසිතුමසකකුණ්ණසායනා ආවිසිද්ධිත්‍රත්‍ර
 මහතාපෙසඛාසං පඨ විහාරාදිතො තඛ්ඛිසෙසනෙහි
 තනතුලාසිකරණෙති ආගතසමණදිත් ව පඨමා හො
 ගෙව—කථං ඔදනං පච්ඡිත්තාදො දුතියාසපි කමම
 චූත්තෙ පුත්ත ලිත්තත්ථග්ගඛිංසා පඨමා න හොතිති
 වෙ; කමම මහෙත්‍ර වාස පාකටං චූත්තෙ සග්ගි සතොපි
 ලිත්තත්‍රා නිරොහුත්තතා--ඔදනො පච්චිතෙත්‍රා එක
 ගෙත්‍ර තු තෙවිභග්ගියා චූත්තපි තාස තං අප්පකසෙත්‍රෙ
 තුත්තියමෙත්‍රා සාමසෙත්‍රාදි න චූත්තභග්ගි ඔදනාබො විසෙ
 සෙ සිත්තා එකත්තං නිත්තං එකමමනං හොතෙව—තථා හි
 ආබ්‍යාතා සාමසෙත්‍රාදිත්‍රං වදනති සකදසො තු විසෙසං;
 සජ්ජෙවං විසෙසගතං කමමං නිත්තං දුතියාපි කිං න
 හොතිති වෙ; තඤ්ඤාදිති කමමං සලාසග්ගිසාහවතො
 තෙවිභග්ගියා එව ගමනෙහි—කථමාගතසමණං විහාර-
 පසෙත්‍රෙ වෙ; විහාරස්ස ආගමනකමමතුත්තාවත්‍රා සමා
 සෙත්‍ර චූත්තා දසසතකමමතුත්තවත්‍රාත්‍ර ජෙතසිතුං
 දුතියා සියා—එවං කාත්තාදිස්ස සාමිති ව සථාසොගං චූත්ත
 සග්ගිසාහවත්තාති තෙත්තබ්බාති.

අපපධානං දුතාදිනං නිකදිත්තතු පධානකං
 කමමං කමමෙත්‍රෙත්තෙත්‍ර චූත්තකමමත්‍රා චූත්ති.
 දුත සාම රුහි පුච්ඡ භික්ඛ සාසු වචාදසො
 නි වග්ග හරාදසො ච උපසෙත්‍රෙ විකමමකා.

තං සථා—ගොසාලෙත්‍ර ගො බිරං දුග්ගෙත්‍ර දධා වා—
 ඉත්‍ර ගොරුපං එකං කමමං බිරලකඛණ්ණෙත්‍රෙත්‍ර කමමං
 එත්‍රෙත්‍ර පසොප්පත්තෙත්‍රාතිත්තං බිරං පධානං තනනිථි
 තනතුත්‍රා ගො අප්පධානා, තසමා ගොතෙත්‍ර චූත්තත්තා
 පඨමා, බිරනනිථිත්තත්තා කමමෙත්‍රෙ දුතියා—එවං සා

වාදීසු—දූසෙන භාරො ගාමං නිසතෙ නිතො වා—අනු
නිසමානො භාරො පටානො තනනිමිතං. ගාමො අප්ප
ධානං—තථා වතාදිසු.

ගතිබොධනසද්දස්සරකරාකමිකානං.

කතො අකාරිතෙ යො තං වුත්තකමිං. භි කාරිතෙ.

යථා අකාරිතෙ දූසො ගාමං ගච්ඡති—කාරිතෙ තු සාමි
නා දූසො ගාමං ගච්ඡාපිසතෙ ගච්ඡාපිතො වා ඉවාදි—
අකමිකානං යථා—ගජී සයනී—කාරිතෙ තු ගජාරො
ගෙන ගජී සයාපිසතෙ සයාපිතො වා ඉවාදි.

යසසප්පාධානප්පාධානක්ඛිසාසමුඛිතො සිසුං.

වුත්තානුත්තානං තස්මි පඨමා ගොති නාපරා.

යථා—බ්‍රාහ්මණෙන ඔදනො පවිච්චා භුජ්ජතෙ භුත්තො
වා—අනු යද්පි එකමෙවොදනාඛං කමිං. තෙනප්පමි
සෙති වුත්තං. නිපාප්පමිසෙන නිවුත්තම සියා තථාපි
පටානතාසාහිමනගොජනක්ඛිසාසමිඛිවිවාරෙන වුත්ත
තො “පටානප්පාධානං පටානෙ එව කාරිතප්පසිති”ඤ්ඤා
පඨමා එව—ගොජනක්ඛිසාස විසෙසනතාසප්පාධාන
භූතපවනක්ඛිසාසමුඛිවුබ්බොවුත්තතෙහි න දුතියා—
භික්ඛිච්චා කිංඤ්ඤාඤ්ඤාථා වා ගොජනක්ඛිසං කතතුං.
සකකාති භික්ඛාදිනං සාමඤ්ඤාභූතං ගොජනක්ඛිසං පාක
ක්ඛිසා භික්ඛාදික්ඛිසතො වෘත්තඤ්ඤාති පාකක්ඛිසා ගොජන
ක්ඛිසාස විසෙසනං—නනු පවිච්චා දූතං ගහණමඤ්ඤා වා
කතතුමිති සකකාති දූතාදිනං සාධාරණස්ස පවනස්ස
ගොජනක්ඛිසාස දූතාදිතො විසෙසිසමානතො පවනම
විසෙසස්ස—සමිං, තථාපි පවනමප්පාධානං නිවුත්තන වුච්චි
මානතො, නිවුත්තනාහිසිසමානා භි ක්ඛිසා කම්ප්පධාර
ක්ඛිසමපෙකඛිතිතප්පාධානා.

යාව පදමං කිම් සමුඛිවුප්පමිතෙන

විසෙසනවිසෙසස්සතං ගමනෙන තස්මි කාමනො,

සයම් හි සබ්බද්ධානි ගොති නං තබ්බසෙසනං.
 තච ජාතීගුණත්ථිසා දබ්බං නාමග්ගානෙසබා
 යථා ගො ධවලො ගඤ්ඤා විසාණී දෙවදත්තකො
 ජාතාදිපි විසෙසස්සගො නිස්සයෙහි සකෙහි තු.
 ආං යථා ජාතී ගාවස්ස ධවලො ගමනං තථා
 විසාණං නාමමිදෙවං ජාතාදිනං විසෙසස්සා.
 අත්ථං විසෙසයතිති පරිසායො විසෙසනං.
 තං යථා ගොති කපිතො වාචාද්දායො විසෙසස්සනෙ.

ගොසද්දො පසුතුම්වාචාද්දායවි තස්මා ගොති වුතො
 කො වාදොති න පාතිසතො, පුත පරිසායතුතවාචා
 සද්දපායොගෙ තු වචනසබ්බාගො අත්ථො විඤ්ඤායති—
 තත්ථ සකලබණ්ඩවුණ්ඩාදිබ්බතතනුයාසි ගොතනාදිසාම
 ඤ්ඤං ජාතී—දබ්බනිස්සිතො නිලාදිකො ගුණො—ත්ථිසා
 වුතතලකණ්ණං—ජාතාදිනමාධාරො දබ්බං—පවසතිතිවු
 තතිසංඛාතවොහාරත්ථං කරිසමානො සබ්බෙකතො නාමං—
 අභිනතත්ථො සද්දො පරිසායො.

විසෙසස්ස දිස්සමානා යා ලිභසබ්බාසා විභවති යො
 තුලාසිකරණෙණ භිසො නතනබ්බා නා විසෙසනෙ.
 තුලාසිකරණෙහි කිං—රඤ්ඤං ධනං—භිසොති
 කිං—ගුණ පමාණං—කථං විතනාති විසති ජයනතීති
 චෙ, විසතිසද්දො අත්තනො නිසතිත්ථිලිතෙකවචනත්තා
 විතතසද්දස්ස විභවතිමත්තං ගුණානි, ආබ්බාතිකනත්ථි
 ලිභත්තා ලිභං ගතිතුං නාරතතීති විසෙසස්ස වචනමත්ත
 මපෙකකතො, තස්මා ජයනතීති බහුවචනමපි විතතාපෙ
 කකචෙව—කිං විසතිමපෙකතිත්ථි එකවචනමපි න ගො
 තීති චෙ—විසතිසා විතතවිසෙසකතුතනාසප්පධානත්තා—
 තයොසමඤ්ඤාත්ථාපි ඤ්ඤොයො.

අනුත්තරතමං යථා—අත්ථ සමාසතතිනානං සකං සකං
 වාසනාමවොදාගරණං කතනබ්බං—එවමනුත්තරකතාරි—

සුද්ද මදනං පවති, බුබො ධම්මං දෙසිතවා-එත් සමාස
තතිතාබ්‍යාතකිතකා කමමස්මිං න කතාති තෙහි කමම
මහුතතහති පුම්මෙන, තතො කමමයේ දුතියා-එවං
කතතාදිස්මිනුතතතතං ඤෙය්‍යං.

අනෙකතමකතනං යථා-ගොපාලො ගාමිං බීරං
දෙගති, දුම්මවාතසාදි-දුසො භාරං ගාමං තසති, නිතවා
තසාදි-ගාමිං ගාමනත්‍යුගසත්‍ර සං කරොති නං කමම
හතිගාත්‍රවත්තිතවාකාරෙන කමමසස්සදු-සාමි දුසං
ගාමං ගමසති, දුසෙන වා-දුසතෙනත් ගතිබුබුදුජ
පසිභරකරසසාදිනං කාරිතො වාති කාරිතෙ සති වා
දුතියා පකෙබ කතතරි තතියා-ගාමනත්‍යු තු පුබෙබව
වාකාරෙන කමමසස්සදු-එවං ගුරු සිසුං ධම්මං බොධ
සති, සිසෙසන වාතසාදි.

අකමමකතනං යථා-ගජාරොතො ගජීං සාගසති,
ගජීනා වාමාදි.

51

වුත්තකතතා යථා-ජිතිඤ්ඤො, වුති-ආසිධම්මකො
තිකු-සුද්ද මදනං පවති-පුඤ්ඤකාරො, පුමා.

වුත්තකතතාති සො ඤෙය්‍යො.

යො වුබොසා තෙකකතනුසු

උස්සාගවතතා වුබොසා සො

යො කතතාරං පයොජයෙ.

යථා-සුදරේඪො සුදෙන මදනං පාවෙති-සුදරේඪො
තසත්‍ර සො කාරෙති ස ගෙනුති ගෙනුකතනුසස්සදු,
වුත්තතතා පසිමා ව--සුදෙනෙතසත්‍ර තු සො කාරෙති
ස කතතාති කතනුසස්සදු, අනුතතතතා තතියා ව-එව
වුත්තරත්‍ර.

පයොජකමපි යො අඤ්ඤා යද පන පයොජයෙ

වුත්තකතතා තද එයො තසමාප්‍රස්සාගවතතතො.

සථා-අමවෝ සුදර්ශන සුදෙන ඔදනං පාමෙති,
පාවසතිත්තාදි වා-එත්ථ දුර්ගතෙකුච්චනිච්ඡාතො කාරි
ත්තත්තසමාපි පුන ණෙ ගොති, පුබ්බස්ස කාරිත්තස්ස සද්දිතා
ලොපො කත්තබ්බො-සුදර්ශන සුදෙනෙත්තසුභසත්ත
අවුත්තත්තා කත්තරි තතිසා.

කර්මමානං සං කමමිං සංගමෙවපසසිජ්ඣති
සුකරං සෙති ගුණෙති කමමකත්තාති තං විදුං.

සථා-කුසුලො සංගමෙව භිජ්ජනෙ-කුසුලො බල අත්ත
සෙසු ලෙභිචුසකඛරාදිසු ජිණ්ණෙත්තසු පරපපසොගං විනා
භෙදමුපගච්ඡන්තො අත්තනා එව භිජ්ජනෙ නාම, තතො
කමමිතුතො ච කත්තතුතො ච භිජ්ජා එව-කමමකත්තා
කමමිවෙති වත්තබ්බං, කමමාතිදෙසතො ච කමමකත්ත
රිපි කමම-ණි විස අත්තනොපදසවිකරණ සිජ්ඣන්ති, ඉදව
සද්දිතා සත්තිතං.

62

අවුත්තත්තා සථා-සුදෙන ඔදනො පමිමනෙ, පුමුත්තා
පුසුදුදුං කතං.

අතෙකකත්තනානං සථා-සුදර්ශන සුදෙන ඔදනො
පාමාපියතෙ, අමවෙත සුදර්ශන සුදෙන ඔදනො
පාමාපියතෙ-තිසු තතිසා.

සස්සප්පධානප්පධානත්තිසාසඛිතිතො සිසුං

අත්තනාවුත්තනා තත්ථ තතිසා ගොති නාපරං.

සථා-ප්‍රාග්මණිකෙත්ත භුත්තා සුප්පතෙ-එත්ථ සුප්ප සංගතෙ
ඉත්ථස්ස අකමමකත්තා භාවෙ තෙවිහන්ති ගොති, භාවො
ච සාධරුපත්තා කත්තාරම්පෙකකතෙ, කත්තා ච තෙවිහ
න්තිසා න චුත්තො, නිප්පමවසෙන පන චුත්තො නාම
භාස්ස කත්තරි කත්තනා, තථාපි පධානසුපිනත්තිසාසඛි
නිප්පාපසෙන අවුත්තත්තා තතිසා, නනිප්පධානගොජන
ත්තිසාසඛිතිතොරෙන චුත්තතෙතපි පටිමා.

53

වුත්තකරණං සථා—ජිනනරුකෙබ්බා, එරසු—පහරණං,
ආවුධං.

වුත්තසම්පදනං සථා—දිනනසුබ්බෙකා, රාජ—දකඛ්ඪි
ණේසො, භිකූ—සම්පදනං, වුධො.

වුත්තාපාදනං සථා—නිගගතජනො, ගාමො—භිමො,
රකබ්බෙසො.

වුත්තොකාසො සථා—මත්තමානනං, වනං—රුකබ්බා,
දෙසො--ආසනං, පිඨං.

වුත්තසාමි සථා—දසබ්ලො, හගවා—වෙණිකො,
ගහබ්බො.

සමාසො හොති සබ්බස්ස නිතකො සාමිවජ්ජතො
තඤ්ඤො ලබ්බතො භිසො කරණවසිවජ්ජතො.

ආබ්බාතං කතත්තුකලෙච්ඡු කරණදිනනඛිභාසිතො
සං සං වාකාමුද්දහාරො ඉති තාත්තප්පදහවා.

වුත්තානුත්තාතං දිසාමග්ගමිදං නදෙදුනාතෙන වකක
මානමපි නෙතබ්බං.

54

අථ පිභ්බාසිතෙදෙ වුච්චතො.
මානෙව.

යං කාරෙති තං කමමං—2. 6. 10.

කතාං සං ඉච්ඡිතමනිච්ඡිතමිච්ඡිතානිච්ඡිතං වා ක
රොති ක්‍රියාස සම්බ්බසති තච වාකාරොනාකපිතච කමමා
නාම හොති—කමමනෙව දුතියා—2. 6. 27.

තස්ස ඉච්ඡිතං තාව—වුධං වඤ්ඤ, උත්තප්පනං භුජ්ජි-
ඵස්ස පත්තනානි තග්ගතං හොජනමහෙදෙපචාරා—සථා-
කාමො ආගච්ඡතිති

අනිවිජිතං--කණ්ණිකං මග්ගි, විසං ගිලිහී.

ඉවිජිතානිවිජිතං-භාවං ගවිජං රුක්ඛමුලමුපසපාති--
අග්‍ර භාවගමනමිවිජිතං රුක්ඛමුලොපසපාතං පාසගිකමි
තානිවිජිතං නාම.

අකපිතං--භගවා හික්කු එතදවොච--එත් හික්කුතාක
පිතං තච කෙනාකපිතං ජකාරකසඤ්ඤාහි, නස්මා කෙ
තාපි සුභොගන කාරකසඤ්ඤා න විහිතාති වාකාරෙන
හික්කුතාග්‍ර කමමසඤ්ඤා--එවං බිරණෙ කටං කරොති
තාදී--අකපිතම කමමං විකමමිකධාතුසොගෙ දදාබ්බං.

නිබ්බන්ධිවිකපිපසතතිගෙදා කමමං නිධා යථා
කටං කරොති කොපෙති කපං රූපං විපස්සාති.

දුතියානෙව.

කාලධානමවච්ච තනසංයොගෙ--2. 6. 28.

කාලධානං දුබ්බගුණත්‍රියාහි තිරනතරසංයොගෙ සති
දුතියා සියා.

මාසං මංසොදනො--සරදං රමණීයා නදී--මාසං
සප්තියාසති.

අධානා--යොජනං වනරාජ--යොජනං දීසො පබ්බි
තො-කොසං සප්තියාසති.

කමමප්පවච්චනියස්සතො--2. 6. 29.

කමමප්පවච්චනියෙහි සුභොග ධානෙ දුතියා සියා.
ලක්ඛණෙ විච්ඡායං ඉත්ථිභුතෙ භාගෙ සහජේ හිතෙ ව
චරාමානස්ස අනුස්ස සහජ්ඣිනවජ්ජිතෙසු ලක්ඛණාදිසු
පතිපටීනම භාගසහජ්ඣිනවජ්ජිතෙසු තෙසෙව අභිස්ස
ව කමමප්පවච්චනියසඤ්ඤා.

ලක්ඛණං බැජ්ඣකං-රුක්ඛමනුච්ඡේදානගෙ වජ්ජො-
රුක්ඛොත්තාත්තො-එත් රුක්ඛො ලක්ඛණං විජ්ජොත්තා
තො වජ්ජො ලක්ඛිතබෙබ්බි--තත්‍රානුතා රුක්ඛස්ස ලක්ඛණ
වුග්ගිතා පකාසිකගෙහි රුක්ඛො අනුතා සුභොගා නාම--

රුකං රුකබමනුච්ඡේදනානෙ වජ්ජො—රුකෙබ රුකෙබ
ඉතානෙයො—ඉද්දානි විවජ්ජො රුකබමනුච්ඡේදන සම්මතානිසං
චිත්තං—එවං සංඛාරා විවජ්ජායං චිත්තං.

භික්ෂුනානි යානි වජ්ජනි යුසාය තු අනෙක වා
දබ්බෙත වාපි බ්‍යාපිතං ඉත්ථා විවජ්ජානි වුච්ඡෙත.

බ්‍යාපිතානි සංඛාරාදං—අනුභවනරණනි — ගාමො
ගාමොඤ්ඤානෙ—ගාමො ගාමො රමණියො—ගාමො
ගාමො ජලං.

ඉත්ථානො කම් පඤ්ඤාං පඤ්ඤා—සාධු දෙවදනො
මාතරමනු—මාතර් සාධුතං පඤ්ඤානානෙයො.

භාගො කොභාගො—සදෙත්ථ මං අනු සියා තං දියතු—
මො වම භාගො සො දියතුතානෙයො.

නදිමනුවසිතා බාරාණසි—නදියා සහ අවබවා
තානෙයො.

අනු සාරිපුත්තං පඤ්ඤානං භික්ෂු—සාරිපුත්තො
පඤ්ඤාය භික්ෂොතානෙයො—එවං පච්චාදිති සමායොගං
යොජෙතබ්බං.

කච්චි දුතියා ජ්ඣිනමනෙ—2. 6. 36.

ජඨනෙත්ථ කච්චි දුතියා සියා—තං ඛො පත භවත්තං—
තස්ස භවතොතානෙයො—එවං අනතරා අනො තිරො
අභිතො පරිතො පටිතා ඉච්චාදියොගෙ—අනතරා ච
තාලං, අනො රථං, තිරො රථං, අභිතො ගාමං,
පරිතො ගාමං, උපමා මං පටිභානි.

කච්චිතාබ්බාතො.

තානියාසත්තමිනව—2. 6. 37.

තනියාසත්තමානෙත්ථ චිත්තාරෙක සම්පදානෙ පච්චි
තෙත්ථ ච කච්චි දුතියා සියා.

මං තාලපිසුනි—මයා සනෙතානෙයො.

සත්තමයෝ—පුබ්බිණ්ණසමයං නිවාසෙත්වා—සමයෙ
තාත්තෝ.

උපද්වුද්ධිආපුබ්බිණ්ණ වස නිවාසෙ ඉච්ඡිණ්ණ අභිආපුබ්බි
තං සි සමයො ආස ඉච්ඡෙසං අභිනිපුබ්බිණ්ණ විසසා
වෙසතෙ ඉච්ඡිණ්ණ ච යොගෙ-ගාමං උපවසති අනුවසති
අභිවසති ආවසති—අභිසෙතෙ අභිනිසති අභිකාසයති
අභිනිවිසති වා.

පානාචාරයෝසු—නදිං පිවති, ගාමං වරති.

සමුද්දතෙ—පඨායොවෙති නං—තෙතාත්තෝ.

පචමයෝ—පුබ්බෙන ගාමං—ගාමෙත්වා පුබ්බිණ්ණතා
ත්තෝ.

‘සුඛං සෙත්වි’වාදිසු ක්‍රියාවිසෙසනන්තා කම්මයෝසෙව
දුතියා සියා—කථං, භූකරා සබ්බධානිත්තෝසෙව සන්ති
තතො සෙත්ති සයනං කරොතිත්තාත්තෝ—කිං විසිදං
සයනන්තාපෙක්ඛායං සුඛන්තාපෙක්ඛිතවානන්තා සයන
ක්‍රියාය සුඛන්තො විසෙසනන්ති සුඛණ්ණ සයනෙන භූලා
භිකරණන්තා තගගතං දුතියෙකච්චතං නපුංසකතච
සුඛසද්දො ලභතෙ.

ක්‍රියාවිසෙසනං යාව තං සබ්බං හි නපුංසකෙ

සියා ච එකච්චතං යථා භික්ඛු සුඛං සිතා.

55

යො කරොති ස් කතවා—2. ට. 11.

යොඤ්ඤකාරකානං පටානො කම්මඵලතනං වා ක්‍රියං
කරොති යො කතවා නාම—කතනිමිමෙති තතියා.

සුදෙන ථාලිසං කථෙති ඔදනො පටිවතෙ—රඤ්ඤා
පාසාදෙ පාදෙහි සිසතෙ—එත්ථ ථාලාදිකාරකසමුභො
සුදෙන යොජනො සං සං ධාරණාදිනා බ්‍යාපාරෙන පාක
ක්‍රියමනිතිතිත්තාසතිති සුදෙයෙව උසාහසුත්තතා

පටානො, න පන ථාලාදි—තත් පාකත්‍රියා කම්මසා දිති
ත්‍රියා තු කතතුසා.

යො යොජයං සකසකෙ බලු කාරකාති
අඤ්ඤා ක්‍රියෙ යතනපුත්තතසා පටානො
කම්මභිතං ක්‍රියමථාත්තාපිතං කරොති
කතතාති යො නිගදිතො සම තෙකතෙදො.

56

යෙන වා කසිරතෙ තං කරණං—2. 6. 9.

කතතා යෙන කරොති පසස්සති වා තං කරාතු ක්‍රියාසිතිස
මතිසයෙනොපකාරභුතං ගමනෙනති කරණං නාම—
කරණෙ නතිසා—2. 6. 16.

බාහිරම තථාඤ්ඤාතං කරණං දුට්ඨං යථා
විහිං ලුනාති දුතෙනන තෙතෙනන චඤ්ඤාමනෙ.
නතිසාත්තතිකාරො.

සහාදියොගෙ ව—2. 6. 17.

සහ අලං කිං ආදිතං යොගෙ සහතෙව් ව නතිසා සියා—
සහසඤ්ඤාන ව යොගො ක්‍රියාභුණ්දබ්බසමුවායෙ සමහ
වති—පුතෙනන සහ වුත්ති, පුලො, ධනං වා—පුතෙන
තෙති වා—අලං තෙ වාසෙන, කිං තෙ ජටාති.

ගෙතුවෙත්ති ව—2. 6. 19.

ගෙතුවෙත්ති තෙතුයොගෙ ව නතිසා සියා—අතෙනන
වසති—කෙන ගෙතුනා වා.

සහාගමනෙත්ති මෙති නතිසා සියා—පුබ්බති ගාමං.

යෙනගවිකාරො—2. 6. 21.

යෙන බාහිරමතා අවසවෙන සරිරස්ස විකාරො විඤ්ඤා
යති තත් නතිසා සියා—විකාරො අඤ්ඤාථාභාවො—
අඤ්ඤා කාණෙ.

විසේෂයෙහි මෙහි විසේෂයෙන් තනියා සියා.

ගොතෙහි ගොතමො—වුහනනොඤ්ඤා යා නතියා
දියුනි සා සබ්බා කාන්තා මෙහි වකාරෙන සිද්ධිති—
තං සථා-කමෙ—නිලෙහි වසති.

පමමයං—සුමුත්තා වයං තෙන.

පඨමයං—අත්තනාව අත්තනං සමමනනි.

ඉත්තිකුතෙ—පරිබ්බාජකං නිදමෙතාඤ්ඤා.

කිරියාපවගෙහි—එකානෙතෙව බාරාණසිං පායාසි--
කිරියාපවගෙහි කිරියාය ආසු නිභාපනං.

තුලෙ—මාතරා සමො

කාලෙ—කාලෙන ධම්මසවනං.

පුබ්බාදියොගෙ—මාසෙන පුබ්බො—සෙසුසෙසෙන උප
සබ්බමිත්තාදී.

57

යස්ස දුතුක්කාමො රොචතෙ බාරයතෙ වා

තං සම්පදානං—2. 6. 6.

කතනා පුජාමුඛියා වා අනුග්ගහමුඛියා වා යස්ස දුතුමිච්ඡති
පිතිං කරොති බාරයතෙ වා තං කතනු දුතිච්ඡාදී
නිමිතතං සම්පදානං නාම—සම්පදානෙ වතුභී—2. 6. 23.

සමණස්ස චිවරං දදාති—සමණස්ස රොචතෙ සචං—
සඤ්ඤාදත්තස්ස ජතං බාරයතෙ.

අතිරාකතච්ඡුමනාරාධකං සම්පදානං.

නිබ්බා සථා ජලං දෙනි රුක්ඛස්ස භික්ඛුනොභීතො.

සීලාභගනුභිසංපබාරපිභක්ඛාදිසසාසුගර්භිකා
පච්චාසුණාඅනුපතිගිණපුබ්බකතනාරොචනා
තදත්තමුච්ඡාලමත්මඤ්ඤානාදරප්පාභිති ගතා
ස්තකමුච්ඡා සංසඨසම්මුතිනිසංසතනමුච්ඡා
ව—2. 6. 7.

සිලාකාදිය සං තං සම්පදානං නාම.
සිලාක කායතනෙ—වුඩය සිලාසතෙ—සිලාසතං ථොව
නං.

ගනු අපකසතෙ—ගනුගෙ තුයනං.
ථා—උපතිණේය සකාපුතතානං—උපථානවුපගමනං.
සප අකෙකාසෙ—තුයනං සපතෙ—සපකනති තොස
නතං සවිකරණං.

ධාර ධාරණේ—සුචණ්ණං තෙ ධාරසතෙ—ඉධ ධාරණ
මිණ්දෙයතා.

පිහ ඉච්ඡාසං—සමිධානං පිහසනති දළිඤ.
කුඩාද්දානං යොග්‍ය—කුඩ තොපෙ—තසා කුප්ඤාති.
දුග ජිහිසාසං, දුගපසුරණේ වා—දුගසති දිසානං
මෙයො.

ඉසා ඉසාසං—තිත්ථිසා ඉසසනති සමණනං.—ඉසා
අකමමා.

උසුස දෙසාපිකරණේ—දුර්තා ගුණවත්තානං උසු
සනති.

රාව ගිංසාසං—රාවෙසු ඉකම දසානෙකසු ඉවෙසං.
යොගෙ සති සසා විදුච්ඡතං යො සම්පදානං—උපුච්ඡන
නති විච්චො පසුඤා, තං කසා පටිබ්බං, සසා සමිබ්බි
සුගාසුතං පුච්ඡනසං—ආරාභො මෙ රඳ්දෙසු රාජනං
වා—පුච්චො ආරාධි බ්‍යාපසති. තාදේවා—ආසසමතො උපසම්
පද්දෙසෙවා උපතිණො, ආසසමතං වා—පුච්චො උපසම්
පදං අපෙසසති. තාදේවා—ඵසු පසුඤ ඵ්ථෙව චිකාරෙන
දුතිසා.

පතිආපුබ්බසා සුණේනිසා අනුපතිපුබ්බසා ගිසද්දෙ
ඉච්ඡාසං ව යොගෙ පුබ්බසා ක්‍රියාස යොකතා යො
සම්පදානං—ගගවා ගිසු ඵතද්දෙවො, ගිසු ගගවතො
පට්ටසො සුං, අසුණේනි වා—පතිපුබ්බො අපුබ්බො ව
සුණේනි පටිසුද්දානුසුද්දානු වතතො—ඵතා දුග්ගිසාති
වචනක්‍රියා තසා කතා ගගවා—ගිසු ජනං ධමමං.

සාවෙනි, සිසුවනො ජනො අනුගිණිති පතිගිණිති වා-අනු පතිපුනෙබ්බා ගිණිති අනුඤ්ඤාණේ.

ආරොවනථෝ-ආමනනසාමි වො.

තදථෝ-සුඛාස සනනබො-තං අථො පයොජනං.
සස්ස තං තදථං-එථ සනනහතස්ස පයොජනගුතං.
සුඛං.

තුමථෝ-ලොකානුකම්පකාස-තුංපච්චයෙන සමාන
ථො තුමථො තස්මා ලොකමනුකම්පිතුනතථො.

අලමථෝ-අලං මලලො මලලස්ස, අරහති වා-අලං මෙ
සුවණේණන-ඉහාලං සද්දෙද්දි අරහපටිකෙබ්බපෙසු.

මඤ්ඤාතිසොගෙ අනාදරෙ ගමනවානෙ යො අප්පාණී
තං සම්පද්දනං-කථස්ස නිං මඤ්ඤා.

අනාදරෙති කිං-සුවණේණං නිං මඤ්ඤා-අප්පාණීති
කිං-ගද්දං නිං මඤ්ඤා.

ගතථථානුතං සං කච්චං තං සම්පද්දනං දුතියා ම-
ගාමස්ස ගතො, ගාමං වා.

සංසථථෝ-භද්දං භවතො හොතු-සංසථං ආසිංසනං
සම්මුත්තථෝ-සාධු සම්මුති මෙ.

සිසාසොගෙ-සිසෙය් සොමනතාය.

සහගමනථෝ-තුස්සං ආවිකරොමි-අථග්ගහණේන
උපමනෙත කර්සාමිවාදි.

නමොසොගාදිකපි වෙනි වතුපි.

නමො තෙ-සොථි පඤ්ඤං-සොගතනෙත-කිං විපටි
සාරාය.

සස්මාදපෙති භාසමාදනෙත වා තදපාද්දනං-2. 6. 1.

යතො අපසරති භාසති ග-ණිතාති වා තං කතතුස්ස අප
ගමනාදිසිමාකුතනති අපාද්දනං නාම — අපාද්දනෙ
පච්චි-2. 6. 25.

ගාමං අපෙහති-වොරා භාසගති-උපජ්ඣායා සිකං.

ගණිත.හි—නිසමපුබ්බකෙ චජාග්ගහණේ සාමෙ ආද්
නපේනෙව සිජ්ඣාති—සථා—උපජ්ඣාසමිනා අබ්බෙන.

සමෙපසපගමෙ විනනං පුබ්බරූපා සදච්ඡතං
චුච්චතෙ තදපාද්දනං තං චලාචලනො විධා
සථාස්සා ධාවතා පොසො පතෙ රුක්ඛා ඵලස්ස ව.

ධාතුනාමානාමුපසග්ගසොගාද්දානි ච—2. 6. 2.

ධාතූනාදිවිසෙසානං යොගෙ යං තං අපාද්දනං නාම.

පරාපුබ්බජ්ජයොගෙ යො අනභිභවතීයො තං අපාද්දනං
නාම—චුච්චමා පරාජෙනා අඤ්ඤාතිත්තියා—චුච්චමභිභවි
තුමසමභාවානාපේ—අනභිභවතීයොති කිං—රජ්ජං පරා
ජයති විරො—පපුබ්බඤ්ඤායාගෙ යතො අවජිනනපහවො
තං අපාද්දනං නාම—අනවතඤ්ඤා මහාසරා පහවන්ති—
පඨමං තතො ඵව උපලබ්භන්තිත්තාපේ—පෙමතො
ජයතෙ හස්සං—ජිහ්විජාපමාදත්තං යොගෙ—අධිමමං
ජිහ්විජතො, පමජ්ජති වා.

නාමයොගෙ—තතොපහවති—යතො සරාමි—යතො
පහවතිත්තාපේ—ඵව පහවතිජඤ්ඤා නපසුතො “ගමා
මානත්තස්ස සඤ්ඤා පයොගමාති කාමවාරා”ති ඤ්ඤා—
අඤ්ඤාත්තං යොගෙ—නාඤ්ඤා දුක්ඛා—භිනෙතො දෙව
දත්තාමාදි.

උපසග්ගයොගෙ—අප සාලාය ආයත්ති — සාලං
වජේජ්ජානාපේ — ආ බුභමලොකා අබ්බග්ගචි
ජති—චුච්චසද්ධෙ පතිද්දතෙ ම වතමානස්ස පතිස්ස
යොගෙ—චුච්චසමා පති සාරිසුතො—චුච්චසද්ධොතා
පේ—සතමස්ස තෙලස්මා පතිද්දති—විනිමයෙ උපා
තතස්ස පතිනිසාතතං පතිද්දනං—තත්ත තෙලං සතත්තං
පඨමං දීනතං තෙලස්සත්තං සතං පුන දීත්තො, තෙලං
ගගෙත්වා සතං දදාතිත්තාපේ.

ආදිග්ගහණෙන කාරකමජ්ඣෙයි—ලුඤ්ඤො ඉතො
පකංඤ්ඤා මිතං චජ්ඣාති—ලුඤ්ඤො ඉතො කොසා කුප්පරං

විජිකිති—එත් ඉතොතාපාදානස්ස මිගහරි කම්මස්ස ච මජ්ඣිමුකො පඤ්ඤා වස්සාපාදානස්සදා—අථවා කරණං කාරො කාරො එව කාරකො ක්‍රියා—සද්දේනා සකථෙත් කප්පමිසො—තභො ක්‍රියානමපි මජ්ඣේනා කාරක මජ්ඣේනා තාව-සථා-අජ්ජ විජ්ඣිතො පකඛයො විජිකිති—එත් විජ්ඣිතො විජිකිතිති ක්‍රියාවසං.

අපිසඤ්ඤාන නිපාතයොගෙපි පච්ඡි දුතියා නතියා ච—රතියා මාතුත් මාතුජං මාතුජෙන වා—රිතෙ සඛමො සඛමො සඛමෙන වා—එවං විනායොගෙපි—නානා කුලා පඛිජිතා—අරිසෙති පුථගෙවාසං.

වකාරොනාදාදාදාපි යොජේතබ්බං.

රකඛනානුමුච්ඡිතං—2. 6. 3.

රකඛා රකඛනං තමභෝ සෙසං ධාතුනං තෙසං යොගෙ වා, රකඛිතබ්බා රකඛනා රකඛනා ච නො අයා චෙති රකඛනන්තා තෙසං මජ්ඣේන වා සං ඉච්ඡිතං තං අපාදානං නාම.

උච්ඡිකො සිගාලෙ රකඛනරි බෙතෙත—යවා පටිසෙධෙතරි ගාවො බෙතෙත—එත් පඤ්ඤා පටිසෙධවාරෙන රකඛනමෙව ගමනෙන—රකඛනන්තානන්ති කිං—අභිධමම මධිතෙ—ඉච්ඡිතහරි කිං—අනිච්ඡිතස්ස බෙතනස්ස නාපාදානස්සදා—කෙචි භතකො යවං රකඛනිති පච්චුදා කරන්ති.

ගෙන වාදස්සනං—2. 6. 4.

යෙන දද්දිතා අදස්සනං දඨබ්බෙන ඉච්ඡිතං සො දඨාපාදානං නාම.

උපස්ඤ්ඤාසා අනතරධායති සිසෙසා—නිලීපනීත්තභෝ—එත් දස්සනක්‍රියාස කතතුභුතෙත්තපජ්ඣාසෙන අනතතො අදස්සනං දඨබ්බභුතො සිසෙසා අනභේකිතුකාමො ඉච්ඡිති—උපස්ඤ්ඤාසෙන කතනබ්බමනතගො දස්සනං සිසෙසා

උපක්‍රමයෝ වං න පසුන් ඉතිරිකරණය—විකාර
රෙන සහති ව—පෙනවනෙ අකාරයකො—එක්
පෙනවනසඳහන පෙනවනසා.

දුරන්තිකකාලනිමිතනවිලාපදියායෝගවි
හනාර්ථයෝගසුඛපමෝචනගෙහුවිවිතනස
මාණපුබ්බයෝගබනිතගුණවචනපද්‍යකපිත
පොකාකසතුසු ව—2. 6. 5.

දුරාදිසු යං තං අපාදනං, චකාරෙන කවි දුතියා තති
යා ජඪි ව—තං යථා—දුරවාචිතං තංයොගෙ අසෙසු
සච—දුරතො ආගමි දුරං දුරෙන වා—ආරකා තෙ
මොසපුර්සා බලවිතය, බලවිතයං බලවිතයෙන වා,
අහිකරණ—සමිපං ගාමා, ගාමං ගාමෙන වා.

අධිකාලානං නිමිතනෙ—මධුරාය වතුසු යොජනෙසු
සකිකයං—ඉතො එකනවුතිකපමන්තෙ — නිමිතනං
පරිවරණං.

නිලොපෙ සති කමොතිකරණවිසයෙ — නිලො
පොති නිලනසාත්සමිතවෙපි නසානුචාරණං—පාසා
ද, සකිකමෙය, ආසනා වුභගෙය—නිලොපෙති නි—
පාසාදං අතිරුභිනි සකිකමෙය, ආසන නිසිදිනි වුභ
ගෙය.

දිසනේ තංවාචිතං යොගෙ ව—පුරන්තිතො—අති
විතො උපරි.

විහාගෙ—සතො පණිකතරො වා.

ආරකාත්සොගෙ—ගාමබමිතා විරති.

සුබනේ—මාතිතො සුබො.

පමෝචනනේ—මුහුණා මාරබනිතා.

ගෙහිනේ විකපෙත—කසමා ගෙතුනා, කිං කාර
ණං, කෙන ගෙතුනා, කියා ගෙතු—දුතියා තතියා වතුභි
ව.

විවිහානේ—විවිලෝච කාමෙහි.

පමාණයෝ—දිසයෝ නව විදාහිකෝ—දිශොරෙහිති සමාසා සෝ.

පුබ්බයොගෙ-පුබ්බව සබ්බොධා-පුබ්බානු පඨවයෝ බ්‍රහ්මයෝ ඉණ්විසයෙ-සතසමා බ්‍රහ්ම සතෙන වා-පකෙඛ තතියා.

ඉණ්වවතෙ-ඉසාරියා ජනං රකඛති රාජ.

පඤ්ඤා කථනෙ ව නිලොපෙ කමොතිකරණෙසු—අභිධමා පුච්ඡන්ති, අභිධමං අභිධමෙන වා—අභිධමා කථෙති, අභිධමං අභිධමෙන වා—පකෙඛ දුතියා තතියා ව—කථනමනු විසසජ්ජනං—නිලොපෙති කිං—අභිධමං සුභා පුච්ඡන්ති, අභිධමෙ ධනා වා—අභිධමං පඨනා කථෙති, අභිධමෙ ධනා වා.

ථොකයෝ කරණවිසයෙ-ථොකා මුච්ඡති, ථොකෙන වා-පකෙඛ කරණෙ තතියා.

අකතාරි නිවං-විපුලතතා.

58

ගසස වා පාරිග්ගහො නං සාමි-2. 6. 13.

ගසස සං සංඝි සමිපො සමුතො අවසවො නං සාමි නාම-සාමිසමිං ජඝි-2. 8. 31.

භික්ඛුනො විවරං - නරානමිඤ්ඤ - නගරස්ස සමිපං - පුච්ඡණ්ණස්ස රාසි-රුකඛස්ස සාබා.

ථාකාරෙනවාඤ්ඤානාපි ජඝි - යථා - ගෙතුයොගෙ-බ්‍රහ්මයෙ ගෙතු-සදිසයෝ-පිතුස්ස සදිසො-අනගප්පච්චිස යොගෙ-මුසාවාදස්ස චතතප්පං-ඉණ්වයොගෙ-පඤ්ඤා පට්ඨනාවො-සුභිතයෝ-ඵලානං තිග්ගො, පුරං භිරඤ්ඤ පුච්ඡණ්ණස්ස - නිපාතනගරයොගෙ - වසලස්ස කනි-කාලෙ-මාසස්ස විකඛනනුං භුජති - රුජයොගෙ - දෙව දතාස්ස රුජති - වතනමානෙ කතයොගෙ කතාරි—

රඤ්ඤා සම්මතො-එත් භාදිති මන්වුබිජුජාදිති ව
මකතාති කතො-සද්දිනා කලොපො-සබ්බො.

එතෙ සබ්බිකො වෙති යසමාජ්ඣා බුඛි ජයතෙ
සබ්බො. නාම සො අත්ථො සබ්බිකවසනිසිතො.
සබ්බිකවසෙ විසෙසො කොචි කොචි විසෙසනං
කවුද්දිසා යුසං තෙසං සබ්බො සො පට්ඨතතෙ.
ජඪී විභොපි සබ්බො හෙදකස්මාව ජයතෙ
ජතාපි සා විසෙසාමහා සබ්බො. න වුදෙ යතො.
සද්දසත්තිසප්තාවොසමිති එත් පතිසතෙ
පතිතිමනතිකතම හොති සද්දත්තිසමිති.

අඤ්ඤාමඤ්ඤාපෙකම්මකම්මො සබ්බො—සො ච
තෙකපිඨො ජඤ්ඤාජනක මාච්චවාචක විකාරවිකාරි පරි
මාණපරිමෙසා පුරණපුරිතබ්බාදිහෙදෙන-යථා-රඤ්ඤා
පුතො; සද්දස්සත්ථො; බිරස්ස විකාරො දබ්; තීලානං
මුඪි; වස්සානං තතියෙ මාසෙ—තත්ථ රඤ්ඤා පුතො
තාත්ථ ජනනක්ඛිපාය කතො සබ්බො-තථාහි, රාජ
ජනෙති පුතො ජනිසතෙ තස්මා රාජ ජනෙතිති මුතෙ
කමිති විසෙසාපෙකම්මායං පුතනන්තාපෙකම්මායනන්තා
පුතෙතන රඤ්ඤා සබ්බො හොති-පුතො ජඤ්ඤා
තෙති මුතෙ කෙතෙති විසෙසාපෙකම්මායං. රඤ්ඤාති
අපෙකම්මසමානන්තා රඤ්ඤා පුතස්ස සබ්බො භොති-
මුතමණස්ස පුතො වෙස්සස්ස පුතොති මා වස්ස
සකතුණස්සත්තා මුතමණ්දිනං ආමන්තිකතුනං පුතා
මුතමණ්දිනො රාජ විසෙසයතිති විසෙසනං, පුතො
තු තතො විසෙසයතිති විසෙසො ඵලං. මාච්චවාචකාදිසු
වචනක්ඛිපාදසො තෙතබ්බො.

ජඪී සත්තමිතාසිකාරො.

සාමිසසරත්තිපතිද්දියාදසද්දසත්තිපතිපසුත
කුසලෙති ව-2. රු 33.

සාමාදිසද්දසොගෙ ජඪී සත්තම් ව ගොති.
ගොණිකං සාමි, ගොණෙසු වාතාදි.

නිධාරණෙ ටි—2. 6. 34.

නිධාරණෙ ජඪී සත්තම් ව ගොති.

යං හි ජනිතූන්ත්වානාමෙති සමුදයංගො
පුර්කකරණමෙකස්ස නං නිධාරණමබ්බුද්ධං.

නරානං බහුසං සුරතරො නරෙසු වා-කණ්ඨා
ගාචිනං සම්පන්නචිරතමා ගාචිසු වා-පචිකානං බාවං
සිසතමො පචිකෙසු වා-බ්‍රාහ්මණානං දෙවදගොනා පණ්ඩි
තො බ්‍රාහ්මණෙසු වා-වකාරෙන පඨමයෝපි සත්තම්—
ඉදමපිස්ස ගොති සිලස්මි—සිලනන්තරො.

අනාදරෙ ටි—2. 6. 35.

අනාදරෙ ගමනමානෙ ජඪී සත්තම් ව ගොති.

රුදගො දරකස්ස පබ්බජි රුදගාස්මි. ව:—රුදගා
දරකං අනාදරියෙත්තරො.

ජ්ඪී ටි—2. 6. 38.

තනිසාසත්තම්නමයෝ කම්භි ජඪී ගොති.

යජස්ස තරණෙ—පුප්ඵස්ස බුඩං යජති.

කිමලමයෝ—කිං තස්ස—අලං තස්ස.

සත්තමයෝ—කුසලා තවංගිතස්ස.

කම්භි කිං—තතබ්බෙසු තනිසා එවංයථා-දෙසිතො

මයා, පාලෙතබ්බා ගිකුට්ඨිති සිකඛා.

දුතිසාපමම්භාව—2. 6. 39.

දුතිසාපමම්භාවයෝ කම්භි ජඪී ගොති.

තවමස්ස කත්තාරො—සත්තාරා ඉසුඉච්ඡායං දස දන
ගතිරසංකතෙසු ඉවාදිනං යොගෙ—මාතු සරති, පිතුස්ස
ඉවජති, තෙලස්ස දසති—කරොතිස්ස පනිසතනෙ-උද
කස්ස පතිතුරුතෙ—භයො ගුණධානං පනිසතනං—පම
මයෝ—සබ්බෙ කසනති දසස්ස-කම්භි කිං-තවංගු

හාවි නා ආන මාන ඡත්තාදිසු දුර්ගා එව-රථ. කතවා
කතාවි කතවා කරානො කරුමානො වා, පසවො
සාතුකො.

සද්ධ කිසකයොගෙ කතනරි කමමණි ව එකකකණේ
ජභී සමපතනා තද්ධ කමමණේසෙව ජභී-සථා-අච්ඡරියො
අරජකෙන වත්තන. රාගො-එත්ථ රාගොනාසස්ස කිස
කසස්ස යොගෙ අරජකසස්ස කතනුතනා වත්තනව කමමතනා
අරජකසද්දා වත්තසද්දා ව එකකකණේ ජභීමෙහි දුර්ගා
පමමිනාමෙහි ජභීපසසෙ කමමතනණෙන අරජකා න
ගොති වත්තා තු ගොතෙව.

61

යොධාරෙ නමොකාසිං-2. 6. 8.

යො ක්‍රියානිසස්සද්දානානං කතනුකමමානං පතිඨා තං
මකාසං නාම-බ්‍රහ්මණෙ සහනමි-2. 6. 32.

මපසිලෙසිකපිසසාහසසබ්බපිකගෙද්දා වතුධාධාරො
වාරි සටෙසු ව සලිලෙ මව්ඡා සස්සං තද්ධං තිලෙසු තෙලං.
කමමකරණනිමිත්තණෙසු සහනමිති සහනමි.

කමමණි ගතවුබ්බද්ධාදිනං යොගෙ-බ්‍රාහ්මණ ගතෙත්ථා
වුබ්බති වුභිත්ථා සිකුසු අභිවාදෙතති.

කරණේ සිකුසාචාරෙ ගමනමානෙ-පනෙසු පිණ්ඩාය
වරහති.

නිමිතො-කුප්පරො දනෙසු ගඤ්ඤානෙ-දනනමස
වුද්දස්ස ගඤ්ඤානෙතානො.

සමපද්ධො වෙති සහනමි-සබ්බෙස දිනනං.

පමමණෙ වෙති සහනමි-කදලිසු ගජං රක්ඛති.

කාලහාවෙසු ව-2. 6. 43.

භාවොත්ත ක්‍රියා-කාලයො භාවයො ව සහනමි ගොති.

පුබ්බ-භූතසමයෙ ගතො-සබ්බෙසු ගොජ්ජමානෙසු
ගතො-එත්ථ සබ්බානං ගොජ්ජත්තියාය කසස්සි ගමනක්‍රියා
ලක්ඛියති.

උපාධිදිනි ස්වරච්චනො-2. 6. 44.

අභිකවචනප්‍රියතො උපස්ස ඉස්සරච්චනප්‍රියතො
අභිස්ස ච සොගෙ සත්තමි හොති.

උප නිකෙඛ කභාපණං-නිකඛස්ස කභාපණෙ අභිකො
කාරො-අභි බ්‍රහ්මදහෙන පචාලා-ඉස්සරභුතස්ස බ්‍රහ්ම
දත්තස්ස පචාලාත්තාරො-අභි දෙවෙස්ස බ්‍රහ්මා-දෙව්තා.
ඉස්සරො බ්‍රහ්මාත්තාරො.

එත්ථ චිධා ජිග්ගහො, චචනං උදිරණං, ඉස්සරස්ස චච
නං ඉස්සරච්චනං, ඉස්සරස්ස චචනං යස්ස වා තං ඉස්සර
චචනතති.

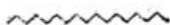
මඛිතුසස්සකොසු නතියා ච-2. 6. 45.

මඛිතො පසතො, උසස්සකොසු ජහාසුතො-මඛිතො
උසස්සකොසු ච තතියා සත්තමි ච හොති.

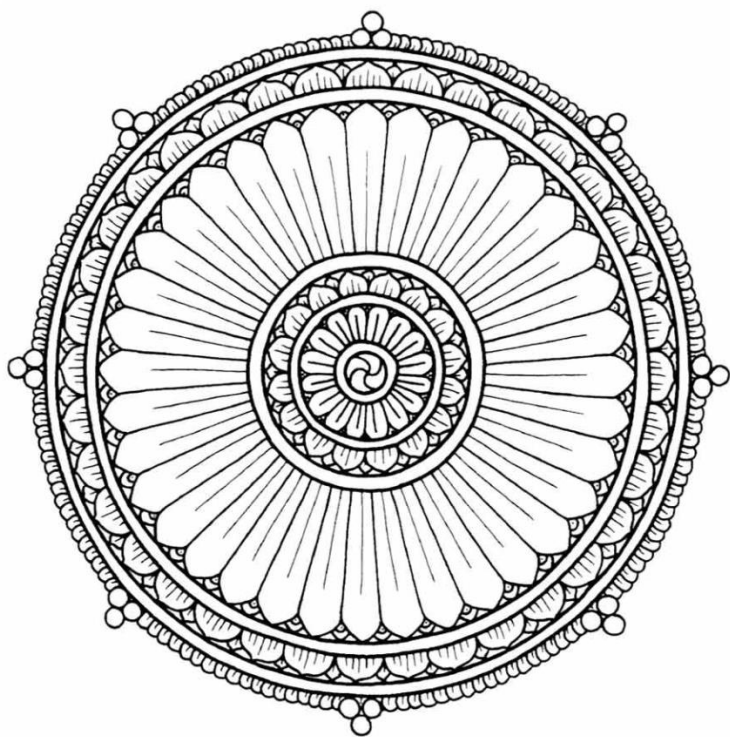
සුඤ්ඤාන පසිදිතො සුඤ්ඤා වා, සුඤ්ඤානුසස්සකොසු
සුඤ්ඤා වා.

සක්ඛි නාමං සමාසො ච තඛිතාබ්‍යාතිකං තථා
කිතකං කාරකං කචා සත්ත බාලාවතාරිථෙ.
ස සාතිරෙකචත්තාරභාණ්ඩාරෙහි නිඛිතො
බාලාවතාරො ජනනාබ්‍රහ්මිනි. කරොතු හි.

බාලාවතාරො නිඛිතො.

සබ්බ දානං ධම්ම දානං ජිනාති

නිබ්බාන පච්චයෝ හෝතු